Uradni list
Evropske unije

SL
Serija L

2024/915

26.3.2024

PRIPOROČILO KOMISIJE (EU) 2024/915

z dne 19. marca 2024

o ukrepih za boj proti ponarejanju in okrepitev uveljavljanja pravic intelektualne lastnine

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 292 Pogodbe,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Učinkovit sistem pravic intelektualne lastnine je temelj vsake trdne industrijske strategije. Industrije, ki intenzivno uporabljajo intelektualno lastnino, imajo pomembno vlogo pri podpiranju odpornega, zelenega in konkurenčnega gospodarstva v EU, saj prispevajo 47 % k skupnemu BDP in skoraj 40 % k skupnemu številu zaposlenih. Evropske kreativne in inovativne industrije imajo vodilno vlogo na področju zelenih tehnologij in trajnostnih izdelkov. Na svetovni ravni imajo velik delež zelenih patentov in močne portfelje intelektualne lastnine na področju tehnologij, kot so prilagajanje podnebnim spremembam, zajemanje in shranjevanje ogljika ter obdelava odpadkov ([1]). Hkrati se je v EU v zadnjem desetletju znatno povečalo število registracij zelenih blagovnih znamk ([2]). Varstvo pravic intelektualne lastnine pomeni večjo gospodarsko dejavnost, naložbe, zaposlovanje in produktivnost, tudi za mala in srednja podjetja (v nadaljnjem besedilu: MSP) ([3]).

(2) Znatna tržna vrednost izdelkov, zavarovanih z intelektualno lastnino, je privlačna za kriminalne mreže, zaradi česar sta se povečala količina ponarejenega blaga in piratstvo. Ponarejanje je v strategiji za boj proti organiziranemu kriminalu za obdobje 2021–2025, katere cilj je razbitje kriminalnih mrež in njihovih poslovnih modelov, opredeljeno kot kaznivo dejanje, ki ima velike posledice ([4]). Ta kriminalna dejavnost ne povzroča le izgub prihodkov imetnikov pravic intelektualne lastnine (v nadaljnjem besedilu: imetniki pravic), temveč predstavlja tudi znatna tveganja za varnost potrošnikov, javno zdravje in okolje. S pandemijo COVID-19 so se pojavile nove priložnosti za infiltracijo ponarejenega in piratskega blaga na trge, saj se je v tem času povečala spletna prodaja, bistvenih izdelkov pa je primanjkovalo. To je pripeljalo do življenjsko nevarnih incidentov, vključno z na primer piratskimi polprevodniškimi komponentami v avtomatskih zunanjih defibrilatorjih ([5]). Poleg tega so v različne sektorje prodrli ponarejeni ležaji, ki ogrožajo na primer energetski sektor in dobro delovanje vetrnih turbin. Zato je potrebna odporna politika za boj proti ponarejanju in piratstvu, s katero se bo zagotovilo, da bo dosežen poln potencial pravic intelektualne lastnine v podporo inovacijam, konkurenčnosti ter bolj zelenemu in trajnostnemu gospodarstvu.

(3) Kljub prizadevanjem za omejitev dejavnosti v zvezi s ponarejenim blagom in piratstvom, ki kršijo pravice intelektualne lastnine, so te še vedno vse pogostejši pojav ter imajo hude gospodarske in socialne posledice za delovna mesta in rast v EU ([6]). Dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine, predstavljajo grožnjo za različne industrije in vrste blaga, vključno z običajnimi potrošniškimi izdelki in izdelki za trgovanje med podjetji. Najpomembneje pa je, da so lahko te dejavnosti tesno povezane s kaznivimi dejanji ([7]). Kriminalne mreže, vpletene v kazniva dejanja na področju intelektualne lastnine, se infiltrirajo v vse faze dobavne verige, preiskovanje kaznivih dejanj pa je težavno, saj večina ponarejenega blaga, s katerim se trguje v EU, izvira iz tujine, kar otežuje odkrivanje ključnih deležnikov. Zato dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine, ogrožajo enotni trg EU in pravila EU o okoljskih, varnostnih in etičnih standardih za potrošniško blago. Poleg tega znatno vplivajo na evropska podjetja, zlasti MSP, ki imajo 34-odstotno manjšo možnost preživetja, če je kršena njihova pravica intelektualne lastnine.

([1]) *Science, Research and Innovation Performance of the EU 2020: A fair, green and digital Europe* (Uspešnost EU na področju znanosti, raziskav in inovacij v letu 2020 – Pravična, zelena in digitalna Evropa).

([2]) EUIPO (2021): *Green EU trade marks: Analysis of goods and services specifications, 1996–2021* (Zelene blagovne znamke EU – Analiza specifikacij blaga in storitev, 1996–2021).

([3]) EUIPO/Evropski patentni urad (2021): *Intellectual property rights and firm performance in the European Union* (Pravice intelektualne lastnine in uspešnost podjetij v Evropski uniji).

([4]) COM(2021) 170 final.

([5]) OECD/EUIPO (2022): *Dangerous Fakes: Trade in counterfeit goods that pose health, safety and environmental risks* (Nevarni ponarejeni izdelki – Trgovina s ponarejenimi izdelki, ki ogrožajo zdravje, varnost in okolje).

([6]) Leta 2019 je vrednost uvoza ponarejenih in piratskih izdelkov v EU znašala 119 milijard EUR, kar predstavlja do 5,8 % uvoza EU. OECD/EUIPO (2021): *Global Trade in Fakes: A Worrying Threat* (Svetovna trgovina s ponarejenimi izdelki – Zaskrbljujoča grožnja), OECD Publishing.

([7]) Europol/EUIPO (marec 2022), *Intellectual Property Crime Threat Assessment 2022* (Ocena ogroženosti zaradi kaznivih dejanj na področju intelektualne lastnine za leto 2022).

(4) Komisija se je v svojem akcijskem načrtu za intelektualno lastnino iz leta 2020 ([8]) zavezala, da bo izboljšala uveljavljanje pravic intelektualne lastnine, in sicer, prvič, s sprejetjem Uredbe (EU) 2022/2065 Evropskega parlamenta in Sveta ([9]), ki je velik korak naprej v boju proti nezakonitim spletnim vsebinam, in, drugič, z vzpostavitvijo nabora orodij EU za boj proti ponarejanju, ki bo sprejet s tem priporočilom. Nabor orodij bi moral spodbujati in olajšati učinkovito sodelovanje med imetniki pravic, ponudniki posredniških storitev in pristojnimi organi, njegov namen pa je spodbujati dobro prakso in uporabo ustreznih orodij in novih tehnologij. Evropski parlament ([10]) in Svet ([11]) sta pozdravila to pobudo.

(5) To priporočilo temelji na rezultatih obsežnega posvetovanja, ki se izvaja od leta 2021. To vključuje zlasti delavnice za deležnike, organizirane v letih 2021 in 2022, prispevke k pozivu k predložitvi dokazov iz leta 2022 ([12]), okroglo mizo na visoki ravni, ki jo je junija 2022 gostil komisar Thierry Breton, srečanja strokovnih skupin in mednarodni vrh o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine, ki je potekal junija 2023. V okviru tega obsežnega posvetovanja se je razkril pomen okrepljenega sodelovanja in izmenjave informacij med vsemi zadevnimi deležniki, zlasti javnimi organi, imetniki pravic in ponudniki posredniških storitev. Med posvetovanjem je bil priznan tudi pomen oblikovanja prihodnje politike o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine na podlagi obstoječih orodij in obstoječe zakonodaje EU, zlasti na podlagi: (i) Uredbe (EU) 2022/2065 o Aktu o digitalnih storitvah; (ii) Direktive (EU) 2022/2555 Evropskega parlamenta in Sveta ([13]) o ukrepih za visoko skupno raven kibernetske varnosti v Uniji; (iii) Direktive 2004/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta ([14]) o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine ter (iv) Uredbe (EU) št. 608/2013 Evropskega parlamenta in Sveta ([15]) o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine s strani carinskih organov in Uredbe (EU) št. 952/2013 Evropskega parlamenta in Sveta ([16]) o carinskem zakoniku Unije.

(6) Direktiva 2004/48/ES se uporablja za vse pravice intelektualne lastnine, zajete s pravom Unije in/ali nacionalnim pravom zadevne države članice, kot je določeno v členu 2. Njen namen je zagotoviti visoko, enako in enotno raven varstva na enotnem trgu, s čimer odraža potrebo po skupnih praksah uveljavljanja pravic intelektualne lastnine. To priporočilo v skladu s tem skladnim pristopom k uveljavljanju pravic intelektualne lastnine zajema vse dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine in se izvajajo v komercialnem obsegu, tj. dejanja, ki se izvajajo za neposredno ali posredno gospodarsko ali trgovsko korist. Za namene tega priporočila se dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine in se izvajajo v komercialnem obsegu, nanašajo na ponarejeno in piratsko blago ter vsebine, ki so predmet kršitve blagovne znamke, geografske označbe, patenta, modela ali avtorskih pravic. Brez poseganja v vidike, obravnavane v Priporočilu (EU) 2023/1018 Evropskega parlamenta in Sveta ([17]) o boju proti spletnemu piratstvu športnih in drugih dogodkov v živo, je lahko večina vodilnih načel, dobrih praks in orodij, razvitih na podlagi tega priporočila, ustrezna tudi za boj proti kršitvam, ki se nanašajo na spletno vsebino, zavarovano z intelektualno lastnino, na primer na področjih prostovoljnih ukrepov, ki jih sprejmejo spletni posredniki, okrepljenega sodelovanja med pristojnimi nacionalnimi organi ter izmenjave informacij in podatkov.

([8]) COM(2020) 760 final.

([9]) Uredba (EU) 2022/2065 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. oktobra 2022 o enotnem trgu digitalnih storitev in spremembi Direktive 2000/31/ES (Akt o digitalnih storitvah) (UL L 277, 27.10.2022, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj).

([10]) Evropski parlament: poročilo Akcijski načrt za pravice intelektualne lastnine v podporo okrevanju in odpornosti EU, 2021/2007(INI).

([11]) Sklepi Sveta 12750/20 z dne 10. novembra 2020 in 9932/21 iz junija 2021.

([12]) Nabor orodij EU za boj proti ponarejanju – poziv k predložitvi dokazov (https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12915-Zbirka-orodij-EU-za-boj-proti-ponarejanju_sl).

([13]) Direktiva (EU) 2022/2555 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2022 o ukrepih za visoko skupno raven kibernetske varnosti v Uniji, spremembi Uredbe (EU) št. 910/2014 in Direktive (EU) 2018/1972 ter razveljavitvi Direktive (EU) 2016/1148 (direktiva NIS 2) (UL L 333, 27.12.2022, str. 80, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj).

([14]) Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2004/48/ES z dne 29. aprila 2004 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine (UL L 157, 30.4.2004, str. 45, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2004/48/oj).

([15]) Uredba (EU) št. 608/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. junija 2013 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine s strani carinskih organov in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1383/2003 (UL L 181, 29.6.2013, str. 15, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/608/oj).

([16]) Uredba (EU) št. 952/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. oktobra 2013 o carinskem zakoniku Unije (prenovitev) (UL L 269, 10.10.2013, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/952/oj).

([17]) Priporočilo Komisije (EU) 2023/1018 z dne 4. maja 2023 o boju proti spletnemu piratstvu športnih in drugih dogodkov v živo, (UL L 136, 24.5.2023, str. 83, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2023/1018/oj).

(7) V Uredbi (EU) 2022/2065 so določena harmonizirana pravila za varno, predvidljivo in zaupanja vredno spletno okolje. V zvezi s tem so v njej kot primer nezakonite vsebine navedene informacije o nezakonitih dejavnostih, kot je prodaja ponarejenih izdelkov, prav tako so z njo nekaterim posebnim kategorijam ponudnikov posredniških spletnih storitev naložene posebne obveznosti. Nekatere od teh obveznosti so ključne za izboljšanje boja proti ponarejanju in piratstvu. To na primer velja za: (i) določitev kontaktnih točk in pravnih zastopnikov; (ii) zahteve glede pogojev poslovanja; (iii) obveznosti poročanja o preglednosti; (iv) mehanizme prijave in ukrepanja; (v) mehanizem za pritožbe in pravna sredstva; (vi) mehanizem zaupanja vrednih prijaviteljev; (vii) ukrepe proti zlorabi in zaščito pred njo; (viii) ukrepe, s katerimi se zahteva sledljivost trgovcev, znane kot obveznosti poznavanja poslovnih strank, ter (ix) ukrepe za oceno in zmanjšanje tveganja.

(8) Komisija podpira izvajanje memoranduma o soglasju o prodaji ponarejenega blaga prek interneta (v nadaljnjem besedilu: memorandum o soglasju o ponarejanju) in memoranduma o soglasju o spletnem oglaševanju in pravicah intelektualne lastnine (v nadaljnjem besedilu: memorandum o soglasju o oglaševanju). Oba memoranduma sta prostovoljna instrumenta ter sta na voljo imetnikom pravic, spletnim platformam in poslovnim združenjem. Podpisniki teh memorandumov o soglasju se zavezujejo, da bodo upoštevali načela in izvajali ukrepe, določene v njiju, kar vključuje dvostransko sodelovanje in izmenjavo informacij. Memoranduma o soglasju sta se izkazala za uspešni pobudi, ki ju vodi industrija. Z začetkom veljavnosti Uredbe (EU) 2022/2065 pa se je pojavila priložnost za razmislek o prihodnosti memorandumov o soglasju za zagotovitev, da bosta še naprej ustrezala svojemu namenu. Zato je treba začeti postopek posodobitve memorandumov o soglasju ter vse podpisnike in druge zainteresirane strani spodbuditi k dejavnemu sodelovanju v tem postopku. Pri tem je pomemben člen 45 Uredbe (EU) 2022/2065, ki določa možnost priprave prostovoljnih kodeksov ravnanja na ravni EU kot prispevek k ustrezni uporabi Uredbe (EU) 2022/2065. Člen 46 določa tudi možnost sprejetja kodeksov ravnanja za spletno oglaševanje, ki naj bi prispevali k večji preglednosti za akterje v vrednostni verigi spletnega oglaševanja. Nazadnje, člen 17 Direktive 2004/48/ES prav tako spodbuja oblikovanje kodeksov ravnanja za okrepitev uveljavljanja pravic intelektualne lastnine kot dodatnega načina krepitve regulativnega okvira.

(9) Imetniki pravic so v edinstvenem položaju za odkrivanje in prepoznavanje dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine, v zvezi s ponarejenim ali piratskim blagom ter poročanje o njih. Podpisniki memoranduma o soglasju o ponarejanju, ki ga vodi industrija, so z leti pridobili veliko kompetenc in izkušenj, saj redno prijavljajo primere, ki bi jih bilo treba v skladu z načeli memoranduma o soglasju nemudoma obravnavati. Poleg tega so se podpisniki memoranduma o soglasju zavezali k sprejetju komercialno razumnih in razpoložljivih ukrepov za odgovorno in natančno obveščanje s potrebnimi podrobnostmi, da se prepozna ponarejeno blago ter preprečijo neupravičene, neutemeljene in neupravičene prijave. Zato bi lahko imetniki pravic, ki so podpisniki memoranduma o soglasju, razmislili o tem, da bi zaprosili za status zaupanja vrednih prijaviteljev in tako bili deležni posebne obravnave iz člena 22 Uredbe (EU) 2022/2065. V zvezi s tem morajo koordinatorji digitalnih storitev oceniti, ali prosilec izpolnjuje merila iz člena 22(2), zlasti (i) ali ima posebno strokovno znanje in kompetence za namene zaznavanja in prepoznavanja nezakonitih vsebin ter obveščanja o njih; (ii) ali je neodvisen od katerega koli ponudnika spletnih platform in (iii) ali dejavnosti za namene predložitve prijav izvaja skrbno, natančno in objektivno. Komisija lahko po posvetovanju z Evropskim odborom za digitalne storitve izda smernice o uporabi mehanizma zaupanja vrednih prijaviteljev v skladu s členom 22 Uredbe (EU) 2022/2065.

(10) Sodelovanje in okrepljena izmenjava informacij sta bistvena in bi ju bilo treba na vseh ravneh še naprej spodbujati v skladu s pravom Unije, varstvom osebnih podatkov in svobodo gospodarske pobude iz člena 16 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljnjem besedilu: Listina). Opredeliti bi bilo treba dobre prakse in jih priporočiti vsem akterjem, vključno s tržnicami za e-trgovanje, ponudniki prevoznih in logističnih storitev, ponudniki plačilnih storitev, ponudniki družbenih medijev, ponudniki storitev domenskih imen itd. Prav tako bi bilo treba spodbujati nadaljnje sodelovanje in izmenjavo informacij. To se nanaša na vse pristojne organe, vključno z organi za nadzor trga, ki trenutno morda niso pristojni za dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine, ter na nadaljnje spodbujanje uporabe posebnih orodij, kot so portal za uveljavljanje pravic intelektualne lastnine (v nadaljnjem besedilu: IPEP), informacijski in komunikacijski sistem za nadzor trga (v nadaljnjem besedilu: ICSMS) ter sistem Safety Gate za nevarne izdelke, ki so lahko ponaredki.

(11) Ponudniki prevoznih in logističnih storitev imajo ključno vlogo pri prodaji in distribuciji blaga ter so bistveni za ohranjanje zanesljivih dobavnih verig. Vendar lahko kršitelji te storitve zlorabijo.

(12) Podobno se lahko tudi plačilne storitve, čeprav so lahko osrednjega pomena za dejavnosti imetnikov pravic, uporabijo v podporo dejavnostim, ki kršijo pravice intelektualne lastnine. V nekaterih primerih lahko uporaba različnih plačilnih storitev omogoči razvoj praks, ki: (i) otežujejo sledenje toku sredstev in (ii) otežujejo odkrivanje kakršne koli morebitne uporabe plačilnih storitev za dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine.

(13) Ob vse večji priljubljenosti družbenih medijev se razvijajo nove strategije, ki bi lahko nadalje omogočile zlorabo družbenih medijev za izvajanje dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine. To prinaša nove izzive za ponudnike družbenih medijev, imetnike pravic in pristojne organe ter poudarja potrebo po skupnih prizadevanjih. V zvezi s tem lahko spodbujanje dobrih praks med ključnimi ponudniki posredniških storitev pomaga podpreti skladno politiko proti dejavnostim, ki kršijo pravice intelektualne lastnine.

(14) Čeprav so domenska imena v spletnem okolju bistvenega pomena, se lahko uporabljajo za podporo spletnim dejavnostim, ki kršijo pravice intelektualne lastnine. To se zgodi, kadar se pravice intelektualne lastnine zlorabijo v samem imenu domene (tj. domensko skvoterstvo ali zatipkovno speljevanje) ali kadar domensko ime privede do spletišča, ki podpira kršitve pravic intelektualne lastnine. Podatki o registraciji domenskih imen (podatki WHOIS) so ključni za varnost, stabilnost in odpornost sistema domenskih imen. Zato morajo države članice v skladu z Direktivo (EU) 2022/2555 od registrov vrhnjih domenskih imen in subjektov, ki zagotavljajo storitve registracije domenskih imen, zahtevati, da zbirajo in vzdržujejo točne in popolne podatke o registraciji domenskih imen v posebni podatkovni zbirki, ki omogoča identifikacijo imetnikov domenskih imen in stik z njimi. Dostop do podatkov o registraciji posameznih domenskih imen je treba zagotoviti na podlagi zakonitih in ustrezno utemeljenih zahtev oseb, ki imajo upravičen razlog za dostop. Odgovor je treba poslati brez nepotrebnega odlašanja, v vsakem primeru pa v 72 urah od prejema kakršnih koli zahtev za dostop. V skladu z Direktivo (EU) 2022/2555 se osebe, ki imajo upravičen razlog za dostop, razumejo kot vse fizične ali pravne osebe, ki predložijo zahtevo na podlagi prava Unije ali nacionalnega prava. Točnost in popolnost podatkov o registraciji domenskih imen imata lahko prav tako osrednjo vlogo pri uveljavljanju pravic intelektualne lastnine. Odgovornost za kršitve ali kakršno koli ustrezno škodo je mogoče določiti samo, kadar se identiteta domnevnega kršitelja in njegovi kontaktni podatki lahko razkrijejo v skladu s pravom Unije, zlasti v skladu z varstvom osebnih podatkov, temeljno pravico do zasebnosti in pravico do gospodarske pobude. To ne posega v pravice do obrambe ob upoštevanju okoliščin obravnavanega primera in jamstev, potrebnih za kritje stroškov in škode, povzročene tožencu, v skladu s členom 9(7) Direktive 2004/48/ES.

(15) Spremljanje spletne tržnice za odkrivanje dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine, je lahko draga naloga, za katero lahko imetniki pravic porabijo veliko virov. Zato bi bilo treba razširiti prostovoljne dobre prakse, kot je sedanji sistem obveščanja in opozarjanja o domenskih imenih za vrhnjo domeno .eu, ki ga upravljata Evropski register internetnih domen (EURid) in Urad Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPO). Namen tega sodelovanja je omogočiti ozaveščenost, da se zaščitijo pravice intelektualne lastnine imetnikov blagovnih znamk EU ter zagotovijo zanesljive informacije o domenskih imenih .eu in njihovi razpoložljivosti.

(16) Sodelovanje med javnimi in zasebnimi subjekti je bistveno v boju proti dejavnostim, ki kršijo pravice intelektualne lastnine. Ena od prvih ovir za vzpostavitev sodelovanja je pomanjkanje opredeljenih kontaktnih točk za obravnavanje tem, povezanih s pravicami intelektualne lastnine in dejavnostmi, ki kršijo pravice intelektualne lastnine, v državi članici ali zunaj nje. Ker ni kontaktnih točk, pravic intelektualne ni mogoče hitro in prožno uveljavljati, to pa vpliva na sodelovanje med deležniki. Vendar bi bilo mogoče to težavo zlahka odpraviti z določitvijo enotne kontaktne točke za uveljavljanje pravic intelektualne lastnine, kot je poudarjeno v odgovorih na poziv k predložitvi dokazov.

(17) Usklajevanje in izmenjavo informacij bi bilo mogoče znatno izboljšati, če bi zadevni gospodarski subjekti in pristojni organi pri boju proti dejavnostim, ki kršijo pravice intelektualne lastnine, pogosteje uporabljali obstoječa orodja, kot so ICSMS, Safety Gate in IPEP. Portal IPEP je razvil EUIPO in omogoča varno komunikacijo med imetniki pravic in pristojnimi organi, na primer z elektronskim upravljanjem carinskih zahtev za ukrepanje v zvezi z blagom, pri katerem obstaja sum, da krši pravice intelektualne lastnine. Nekatere države članice so za isti namen razvile tudi lasten portal za gospodarske subjekte. Taka orodja olajšujejo delo imetnikov pravic in carinskih organov, saj imetnikom pravic zagotavljajo osrednje vstopne točke za varstvo intelektualne lastnine v vseh državah članicah. EUIPO je razširil platformo IPEP in dostop do nje omogočil posrednikom, pri čemer ga je najprej zagotovil tržnicam za e-trgovanje. To pomeni, da lahko tržnice za e-trgovanje zdaj enostavno preverijo pravice intelektualne lastnine in po potrebi vzpostavijo komunikacijo z zadevnimi imetniki pravic. Da bi to orodje v celoti uresničilo svoj potencial, ga mora začeti uporabljati še več imetnikov pravic in pristojnih nacionalnih organov.

(18) Številni organi za nadzor trga ne ukrepajo, če najdejo dokaze o domnevnem ponarejenem ali piratskem blagu, na primer tako, da bi (i) o ugotovitvah poročali v sistemu ICSMS; (ii) sodelovali z imetniki pravic ali pristojnimi organi prek platforme IPEP ali (iii) nevarne izdelke prijavili prek sistema Safety Gate, tj. sistema EU za hitro obveščanje o nevarnih neživilskih izdelkih, vključno s ponaredki. S tem se izgubi priložnost za nadaljnji prispevek k boju proti dejavnostim, ki kršijo pravice intelektualne lastnine. Poleg tega številni organi za nadzor trga nimajo pooblastil za uveljavljanje pravic intelektualne lastnine, čeprav imajo lahko ključno vlogo v boju proti ponarejanju ([18]). Ponaredki se pogosto zasežejo na mejah, vendar jih je mogoče odkriti tudi vzdolž dobavne verige, na primer med inšpekcijskimi pregledi kontrole kakovosti. Države članice bi zato morale spodbujati vlogo organov za nadzor trga v boju proti ponaredkom. Za okrepitev zmogljivosti organov za nadzor trga ali drugih izvršilnih organov in na zahtevo države članice se lahko v skladu z Uredbo (EU) 2021/240 Evropskega parlamenta in Sveta ([19]) o vzpostavitvi Instrumenta za tehnično podporo zagotovi tehnična podpora.

(19) EUIPO sodeluje z več sodelujočimi nacionalnimi uradi za intelektualno lastnino v državah članicah, da bi ustvarili zbirko ključnih nacionalnih sodb na področju uveljavljanja pravic intelektualne lastnine. Sodelujoči uradi od leta 2014 skupaj z Uradom Skupnosti za rastlinske sorte EU sodelujejo pri sistematičnem zbiranju ključnih sodb o uveljavljanju pravic, ki so na voljo v podatkovni zbirki sodne prakse eSearch Case Law. To zbiranje vključuje ključne sodbe o vseh vrstah pravic intelektualne lastnine iz vseh držav članic ter zajema civilne in kazenske zadeve. Sodbe se štejejo za „ključne“, saj zagotavljajo nov trend ali razvoj na področju sodne prakse. Kazenske zadeve se spremljajo tudi v okviru Evropske mreže tožilcev za intelektualno lastnino. S spodbujanjem ozaveščenosti, rednimi prispevki uradov za intelektualno lastnino in širšo uporabo takih podatkovnih zbirk bi lahko se uveljavljanje pravic intelektualne lastnine močno izboljšalo.

(20) Neprekinjeno sodelovanje med EUIPO in izvršilnimi organi EU je pomembno za racionalizacijo prizadevanj za preprečevanje kršitev pravic intelektualne lastnine. To vključuje podpiranje prizadevanj za sodelovanje, kot je Evropska večdisciplinarna platforma proti grožnjam kriminala (EMPACT), tj. platforma za sodelovanje, ki jo vodijo države članice, da bi opredelile, prednostno razvrstile in obravnavale grožnje, ki jih predstavljajo mednarodni organizirani kriminal in huda kazniva dejanja, kot so kazniva dejanja na področju intelektualne lastnine. Skupnost za uveljavljanje pravic intelektualne lastnine bi morala sprejeti to večdisciplinarno platformo za sodelovanje.

(21) Postopki alternativnega reševanja sporov (v nadaljnjem besedilu: postopki ARS) so stroškovno učinkovita, hitrejša in učinkovitejša alternativa tradicionalnim sodnim postopkom, zlasti za čezmejne spore in MSP. Dostop do postopkov ARS bi bilo zato treba razširiti na vse vrste sporov na področju intelektualne lastnine, tudi v okviru sporov o domenskih imenih.

(22) Z Direktivo 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta ([20]) in Direktivo 2004/48/ES imajo imetniki pravic možnost, da zahtevajo izdajo sodne odredbe zoper ponudnika posredniških storitev, katerega storitve uporablja tretja oseba za kršitev njihovih pravic intelektualne lastnine. Direktiva 2004/48/ES za neposredne kršitve določa tudi začasno odredbo v postopku za ugotavljanje kršitve. Določa, da lahko sodni organi v primeru izdaje sodne odločbe, s katero je ugotovljena kršitev pravic intelektualne lastnine, zoper kršitelja izdajo odredbo, katere namen je prepoved nadaljevanja kršitve. Dinamične sodne odredbe so bile doslej na voljo le v nekaj državah članicah. Področje uporabe in zahteve teh sodnih odredb se med jurisdikcijami razlikujejo, vključno z obsegom, v katerem lahko sodna odredba določa posebne tehnične ukrepe za njeno izvajanje ([21]). Leta 2017 je bilo v sporočilu Komisije z dne 29. novembra 2017 Smernice o nekaterih vidikih Direktive 2004/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta

([18]) Glej uvodno izjavo 17 Uredbe (EU) 2019/1020 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o nadzoru trga in skladnosti proizvodov ter spremembi Direktive 2004/42/ES in uredb (ES) št. 765/2008 in (EU) št. 305/2011 (UL L 169, 25.6.2019, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1020/oj).

([19]) Uredba (EU) 2021/240 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. februarja 2021 o vzpostavitvi Instrumenta za tehnično podporo (UL L 57, 18.2.2021, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/240/oj).

([20]) Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL L 167, 22.6.2001, str. 10, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2001/29/oj).

([21]) Prim. odločbo specializiranega oddelka za gospodarske družbe in intelektualno lastnino sodišča v Bologni z dne 7. januarja 2020, Coop Italia, s katero je bilo področje uporabe sodnih odredb razširjeno na uporabo katerega koli razlikovalnega znaka, vključno s prevladujočim elementom kršene blagovne znamke.

o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine ([22]) navedeno, da lahko sodne odredbe v nekaterih primerih postanejo manj učinkovite zaradi sprememb predmeta zadeve, v zvezi s katerim je bila izdana sodna odredba. To bi se lahko na primer zgodilo, kadar se zrcalna spletišča pojavijo pod drugimi domenskimi imeni in sodna odredba nanje ne vpliva. Zato so lahko dinamične sodne odredbe ob upoštevanju nekaterih zaščitnih ukrepov učinkovito sredstvo za preprečevanje nadaljevanja kršitve pravic intelektualne lastnine na spletu in zunaj njega. V skladu s sodno prakso Sodišča ([23]) bi bilo treba pri izdajanju dinamičnih sodnih odredb upoštevati temeljne pravice, zlasti pravico do svobode izražanja in obveščanja iz člena 11 ter svobodo gospodarske pobude iz člena 16 Listine.

(23) Dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine, pogosto spadajo pod več jurisdikcij in zajemajo različne vrste posredniških storitev, tako na spletu kot tudi zunaj njega. Pri tem je olajšanje dostopa do informacij – in izmenjave teh informacij – med vsemi zadevnimi deležniki v celotnem ciklu uveljavljanja pravic intelektualne lastnine bistvenega pomena za prepoznavanje, preiskovanje in pregon dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine, če se vsak tak dostop in izmenjava izvajata popolnoma v skladu s pravom Unije, vključno z varstvom osebnih podatkov in pravico do zasebnosti. Člen 8 Direktive 2004/48/ES že določa pravico do informacij o izvoru in distribucijskih mrežah blaga ali storitev, ki kršijo pravice intelektualne lastnine, v primerih, ki se nanašajo na dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine v komercialnem obsegu. Ta pravica se uporablja le v okviru postopkov v zvezi s kršitvijo pravice intelektualne lastnine v komercialnem obsegu ter kot odgovor na utemeljeno in sorazmerno zahtevo tožnika. Pomen pravice do informacij se ne bi smel podcenjevati. Kot je nedavno opozorilo Sodišče ([24]), ima pravica do informacij vlogo pri spoštovanju pravice do učinkovitega pravnega sredstva in navsezadnje zagotavlja učinkovito uresničevanje temeljne lastninske pravice iz člena 17 Listine, ki vključuje pravice intelektualne lastnine.

(24) Vendar so deležniki med posvetovanjem z deležniki opozorili na negotovost na področju pravice do informacij in zaprosili za dodatne smernice glede pogojev, vrste informacij in razmerja do varstva podatkov, na podlagi katerih bi bilo mogoče izboljšati uveljavljanje pravice do informacij med imetniki pravic in posredniki.

(25) Sodišče je v zadevi C-597/19 razsodilo, da je pravica do informacij iz člena 8(1) Direktive 2004/48/ES v korist imetnika pravic postopek, ki je ločen od postopka za ugotavljanje kršitve. Uveljavlja se lahko v ločenem postopku, saj v okviru postopka, po koncu katerega je ugotovljeno, da je bila pravica intelektualne lastnine kršena, ni vedno mogoče zahtevati vseh ustreznih informacij. Imetnik pravice intelektualne lastnine se bo morda lahko z obsegom kršitve te pravice namreč seznanil šele potem, ko bo ta postopek že pravnomočno končan ([25]). Uveljavljanje pravice do informacij iz člena 8(1) Direktive 2004/48/ES ni omejeno na tožbo za ugotavljanje kršitve pravice intelektualne lastnine. Namen zahteve za informacije iz člena 8 Direktive je drugačen od namena predloga za tožbo za ugotavljanje kršitve pravice intelektualne lastnine. Sodišče je v zadevi C-628/21 razsodilo, da če bi za to zahtevo za informacije veljal enak dokazni standard kot za tožbo za ugotavljanje kršitve pravice intelektualne lastnine, bi samostojni postopek, uveden s členom 8 Direktive, ki je posebnost prava Unije, izgubil velik del praktične uporabnosti. Zato je treba razlikovati med funkcijo zahteve za informacije na podlagi člena 8 Direktive 2004/48/ES in funkcijo tožbe za ugotavljanje kršitve pravice intelektualne lastnine.

(26) Plačilo ustrezne odškodnine v primeru sodne ugotovitve kršitve pravice intelektualne lastnine je še en ključni element politike uveljavljanja pravic intelektualne lastnine, kot je določen v členu 13 Direktive 2004/48/ES. Deležniki so med posvetovanjem z deležniki navedli, da odškodnina pogosto ni ustrezna za odpravo dejanske škode, ki jo je utrpel imetnik pravic. Kot je navedlo Sodišče v zadevi C-99/15, je moralna škoda, če je dokazana, kot je poseg v ugled avtorja nekega dela, sestavni del škode, ki jo je imetnik pravic dejansko utrpel ([26]).. Direktiva 2004/48/ES se uporablja ne glede na sredstva, ki jih določa zlasti nacionalna zakonodaja, kolikor so ta sredstva lahko ugodnejša za imetnike pravic. Direktiva 2004/48/ES določa minimalni standard za uveljavljanje

([22]) COM(2017) 708 final.
([23]) Glej zlasti sodbo Sodišča z dne 27. marca 2014, UPC Telekabel Wien, C-314/12, ECLI:EU:C:2014:192, in sodbo Sodišča z dne 15. septembra 2016, Tobias Mc Fadden, C-484/14, ECLI:EU:C:2016:689.
([24]) Sodba Sodišča z dne 27. aprila 2023, Castorama Polska in Knor, C-628/21, ECLI: EU:C:2023:342, točka 43.
([25]) Sodba Sodišča (peti senat) z dne 17. junija 2021, M.I.C.M., C-597/19, ECLI:EU:C:2021:492.
([26]) Sodba Sodišča z dne 17. marca 2016, Liffers, C-99/15, ECLI:EU:C:2016:173, točka 17.

pravic intelektualne lastnine in državam članicam ne preprečuje, da določijo bolj zaščitne ukrepe, če so ti v skladu s pravom Unije. Zato dejstvo, da Direktiva 2004/48/ES držav članic ne zavezuje k določanju „kaznovalne“ odškodnine, ne bi smelo preprečiti uvedbe takega ukrepa na nacionalni ravni.

(27) Uredba (EU) št. 608/2013 skupaj s splošnimi pravili iz Uredbe (EU) št. 952/2013, ki se trenutno pregleduje, carinskim organom omogoča, da zadržijo ali zasežejo blago, pri katerem obstaja sum, da krši pravice intelektualne lastnine. V skladu z Direktivo 2004/48/ES lahko blago zasežejo drugi pristojni organi, da bi zavarovali dokaze, sodišče pa lahko na podlagi meritorne odločitve o zadevi odredi uničenje tega blaga. Če imetnik blaga, ki ga zadržijo carinski organi, ugovarja uničenju in imetnik pravic začne sodni postopek, mora blago ves čas postopka ostati v skladišču. Imetniki pravic so med posvetovanjem z deležniki izrazili pomisleke glede stroškov, povezanih s skladiščenjem in uničenjem blaga, ki so ga zasegli ali zadržali carinski in drugi pristojni organi. Ti stroški niso omejeni na skladiščenje in uničenje, temveč vključujejo tudi druge s tem povezane stroške, kot so stroški ravnanja, preverjanja in prevoza. V nekaterih primerih so ti stroški za imetnike pravic previsoki, zato se ti lahko odločijo, da svojih pravic intelektualne lastnine ne bodo uveljavljali ([27]).

(28) Pomemben vidik uničenja blaga, ki krši pravice intelektualne lastnine, se nanaša na okoljske stroške tega uničenja. Pomembno je, da se blago, ki krši pravice intelektualne lastnine, skladišči in uniči na način, ki ne ogroža zdravja ljudi in ne škoduje okolju. Okoljsko varno odstranjevanje blaga, ki krši pravice intelektualne lastnine, ostaja visoko na dnevnem redu Svetovne organizacije za intelektualno lastnino. Poleg tega je Svetovna carinska organizacija pripravila smernice za okolju prijazno odstranjevanje zadržanega blaga, ki krši pravice intelektualne lastnine. V EU je recikliranje ali odstranjevanje blaga, ki krši pravice intelektualne lastnine, ki ga zadržijo carinski organi, odvisno od odločitve carinskih organov in izpolnitve s tem povezanih carinskih formalnosti. Potrebno je tudi soglasje imetnika pravic. Zadevni deležniki si morajo po najboljših močeh prizadevati za zagotovitev okoljsko varnega in primernega odstranjevanja blaga, ki krši pravice intelektualne lastnine.

(29) Dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine, so donosen posel, saj ima lahko intelektualna lastnina visoko vrednost, stopnja tveganja v smislu verjetnosti odkritja ali uveljavljanja pravic pa je nizka. To lahko privede do tega, da hudodelske združbe izvajajo dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine, skupaj s kaznivimi dejanji, kot so pranje denarja, davčna utaja, trgovina z ljudmi in prisilno delo.

(30) Sodišče je v zadevi C-655/21 ([28]) razsodilo, da je treba za države članice, kadar izpolnjujejo obveznosti, ki jih imajo na podlagi Sporazuma Svetovne trgovinske organizacije o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine (v nadaljnjem besedilu: Sporazum TRIPS), vključno z obveznostmi iz člena 61, šteti, da izvajajo pravo Unije v smislu člena 51(1) Listine. V državah članicah obstajajo razlike glede kazenskih sankcij iz člena 61 Sporazuma TRIPS za zavestno ponarejanje znamk ali piratstvo avtorskih pravic v komercialnem obsegu. Najvišja zaporna kazen za najhujše oblike takih kaznivih dejanj, tj. za najhujše oblike kaznivih dejanj, ki jih storijo hudodelske združbe, kot so opredeljene v členu 1 Okvirnega sklepa Sveta 2008/841/PNZ ([29]), se v EU razlikuje. Države članice se spodbuja, naj ponovno ocenijo, ali kazenske sankcije, ki so za taka kazniva dejanja določene v njihovem nacionalnem pravu, zadostujejo za zagotavljanje odvračilnega učinka ter so skladne z višino kazni, ki se uporabljajo za ustrezno huda kazniva dejanja, da se zagotovi učinkovito uveljavljanje pravic in upošteva načelo sorazmernosti, ob upoštevanju sodne prakse Sodišča EU, vključno z zadevo C-655/21. Prav tako bi jih bilo treba pozvati, naj ocenijo, ali kazenske sankcije za taka kazniva dejanja primerno ustrezajo povzročeni škodi, hkrati pa zagotovijo skladnost s pravili prava Unije in mednarodnega prava, ki se uporabljajo, tudi v zvezi z varstvom temeljnih pravic vseh prizadetih strani.

([27]) EUIPO (2023): *Storage and destruction of seized counterfeit goods in the EU* (Skladiščenje in uničenje zaseženega ponarejenega blaga v EU).
([28]) Sodba Sodišča z dne 19. oktobra 2023, C-655/21 G. ST. T., ECLI:EU:C:2023:356.
([29]) Okvirni Sklep Sveta 2008/841/PNZ z dne 24. oktobra 2008 o boju proti organiziranemu kriminalu (UL L 300, 11.11.2008, str. 42, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2008/841/oj).

(31) Poleg tega nekatere države članice nimajo specializiranih enot kazenskega pregona ali državnega tožilstva, ki bi obravnavale kazniva dejanja, povezana s pravicami intelektualne lastnine. To ovira učinkovito čezmejno sodelovanje pri uveljavljanju pravic in pristojnim organom otežuje ohranjanje znanja. Z uporabo prikritih preiskovalnih metod (npr. s prestrezanjem telefonskih klicev in podatkov ter tajnimi operacijami) ob hkratnem zagotavljanju skladnosti s pravili Unije in mednarodnim pravom, ki se uporabljajo, tudi v zvezi z varstvom temeljnih pravic vseh prizadetih strani, se lahko poveča učinkovitost čezmejnih preiskav kaznivih dejanj, ki jih storijo hudodelske združbe. Prav tako so zelo pomembne finančne preiskave, vključno s preiskavami praks spletnega oglaševanja in uporabe kriptovalut ([30]), ter zadostna specializacija pristojnih preiskovalnih enot in tožilcev. S specializacijo ustreznih preiskovalnih enot v državah članicah bi se olajšala tudi ustanovitev fokusnih skupin policije, carine in tožilstva po vsej EU v sodelovanju z Agencijo Evropske unije za sodelovanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj (Europol), Evropskim uradom za boj proti goljufijam (OLAF) in Eurojustom. Zato bi bilo treba močno spodbujati uporabo specializiranih preiskovalnih enot z ustreznimi viri, hkrati pa zagotoviti skladnost s pravili prava Unije in mednarodnega prava, ki se uporabljajo, vključno z varstvom temeljnih pravic vseh prizadetih strani.

(32) Nastajajoče in hitro razvijajoče se tehnologije lahko predstavljajo izzive in nove priložnosti za uveljavljanje pravic intelektualne lastnine. Umetnointeligenčni sistemi, kot so sistemi samodejnega prepoznavanja vsebin in algoritmi strojnega učenja, se lahko uporabljajo za prepoznavanje ponarejenih ali piratskih izdelkov ali vzorcev, povezanih s promocijo ali distribucijo takih izdelkov, in lahko postanejo ključne tehnologije v boju proti dejavnostim, ki kršijo pravice intelektualne lastnine. Gospodarske subjekte se spodbuja, naj bodo pri uporabi umetnointeligenčnih sistemov previdni in se izogibajo vnašanju nerazkritih zaupnih informacij, znanja in izkušenj ali poslovnih skrivnosti v sistem, saj jim to lahko prepreči, da bi pozneje pridobili varstvo intelektualne lastnine za take informacije. Obvladovanje izzivov in priložnosti, ki jih prinaša umetna inteligenca, je lahko težavno, zlasti za MSP. Države članice in deležnike iz industrije se zato spodbuja, naj sodelujejo pri razvoju celovitega kontrolnega seznama, s katerim naj bi MSP pridobila dragocena spoznanja, smernice in praktične strategije, s čimer bi se spodbujale inovacije, varovala intelektualna lastnina in zagotavljalo odgovorno sprejetje umetnointeligenčnih tehnologij v poslovnem okolju EU.

(33) Trg tehnologij za boj proti ponarejanju in piratstvu je zapleten in se hitro razvija. Imetniki pravic se lahko srečujejo z izzivi pri obvladovanju tega trga in iskanju ustreznih tehničnih rešitev ali ponudnikov tehnologije. Kljub temu so lahko viri, kot je vodnik EUIPO po tehnologiji za boj proti ponarejanju in piratstvu, v podporo imetnikom pravic, ki želijo uporabljati tehnologije za boj proti ponarejanju. S tehnologijo razpršene evidence (med drugim s tehnologijami, ki temeljijo na blokovnih verigah) je mogoče povečati sledljivost in preglednost dobavne verige v skladu z digitalnim potnim listom za izdelke ([31]), kar lahko pripomore k prepoznavanju in zaustavitvi dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine. Tokenizirane evidence poti dobavne verige blaga, zabeležene v blokovni verigi, so nespremenljive in pregledne, dokumentirajo vsako transakcijo in gibanje izdelka ter se lahko predložijo kot dokazi v skladu z nacionalnim procesnim pravom.

(34) Evropska infrastruktura za storitve blokovne verige (v nadaljnjem besedilu: EBSI) je sestavljena iz javnega omrežja vsak z vsakim medsebojno povezanih vozlišč, na katerih deluje infrastruktura za storitve blokovne verige. Infrastruktura EBSI je zasnovana iterativno in je osredotočena na majhno število posebnih primerov uporabe (aplikacij), ki bodo nato sčasoma razširjeni. Sčasoma se bodo lahko infrastrukturi EBSI pridružila zasebna podjetja in organizacije, ki jo bodo uporabljali kot storitev.

(35) Avtentifikator evropskih izdelkov in logističnih storitev (v nadaljnjem besedilu: EBSI-ELSA), ki ga je razvil EUIPO, je pilotni program za sistem, ki temelji na blokovnih verigah in ki bi povezoval vse zainteresirane strani in njihove sisteme za zagotovitev pristnosti izdelkov v celotni dobavni verigi in morda tudi zunaj nje. Ko se blago poveže z infrastrukturo blockathona, se ustvari digitalni dvojček, v katerem so shranjene informacije, ki dokazujejo njegovo pristnost. S tem bodo deležniki dobili sredstvo za prenos blaga skupaj z njegovim virtualnim ekvivalentom, pri čemer bo slednji opremljen z nespremenljivim digitalnim podpisom lastnika blagovne znamke. Sistem omogoča tudi izmenjavo digitalnih informacij z udeleženimi stranmi v logistični verigi, vključno s posredniki in pristojnimi organi.

([30]) Vsaka oblika valute, ki obstaja digitalno ali virtualno in za zavarovanje transakcij uporablja kriptografijo.
([31]) COM(2022) 140 final z dne 30. marca 2022, Sporočilo o trajnostnih izdelkih kot pravilu.

(36) V nedavnem *sporočilu o spletu 4.0 in virtualnih svetovih* ([32]) je predstavljena strategija EU za splet 4.0, tj. prelomni tehnološki prehod v svet, v katerem je vse popolnoma medsebojno povezano. Ob razvoju virtualnih svetov se pričakuje, da se bodo pojavili novi izzivi v zvezi z uveljavljanjem pravic intelektualne lastnine in identifikacijo domnevnih kršiteljev, kot je na primer uveljavljanje pravic intelektualne lastnine, povezane z nezamenljivim žetonom (v nadaljnjem besedilu: NFT). Pri teh izzivih bosta potrebna nadaljnje spremljanje in dialog z deležniki.

(37) NFT je digitalno sredstvo, ki predstavlja edinstvenost in pristnost določenega digitalnega predmeta ali vsebine z uporabo tehnologije veriženja podatkovnih blokov. Vsak NFT ima edinstven kriptografski identifikator, po katerem se razlikuje od drugih, zaradi česar je redek in preverljiv. NFT lahko med drugim ustvarjalcem omogočijo, da tokenizirajo in prodajajo svoje (digitalne ali fizične) stvaritve, hkrati pa kupcem zagotavljajo dokazilo o edinstvenosti predmeta in možnost za varno in decentralizirano trgovanje s temi sredstvi ali njihovo predstavitev na spletnih platformah. Vendar lastništvo NFT ne pomeni lastništva temeljnega sredstva, ki ga vsebuje ali na katero je vezan. Čeprav je z lastništvom NFT lastniku na splošno podeljena izključna pravica do samega NFT (ter s tem zagotovljena pravica do prenosa, prodaje ali tokenizirane predstavitve sredstva), mu niso nujno podeljene tudi pravice v zvezi z izvornim fizičnim ali digitalnim sredstvom, saj to ostaja ločen pravni pojem.

(38) Komisija in EUIPO sta 1. januarja 2021 ustanovila sklad za MSP ([33]), s katerim se zagotavlja finančna podpora MSP, ki sta jih prizadela COVID-19 in ruska vojna agresija proti Ukrajini, da se jim omogoči lažje upravljanje njihovih portfeljev intelektualne lastnine. Za nadaljnjo podporo MSP pri uveljavljanju pravic intelektualne lastnine se v letu 2024 v okviru sklada za MSP povrnejo tudi stroški začetnega svetovanja, ki ga zagotovi za strokovnjak za storitev IP Scan Enforcement ([34]), ki ga imenuje nacionalni urad za intelektualno lastnino (vavčer za storitev IP Scan Enforcement). Ti nasveti ali smernice vključujejo priporočene ukrepe za reševanje obstoječih kršitev pravic intelektualne lastnine in preprečevanje morebitnih prihodnjih kršitev. Vavčer za storitev IP Scan Enforcement ne vključuje formalnih dejavnosti uveljavljanja pravic, kot je priprava dopisov o prenehanju uporabe ali vlaganje tožb v sodnih postopkih. S tem dodatnim orodjem so MSP deležna svetovanja ali smernic v primerih: (i) kadar MSP izve, da je tretja oseba kršila njegovo pravico intelektualne lastnine; (ii) kadar obstaja tveganje, da bo MSP tretja oseba obtožila domnevnega kršenja pravic intelektualne lastnine tretje osebe, ali (iii) kadar mora MSP sprejeti preventivne ukrepe v zvezi z uveljavljanjem pravic intelektualne lastnine.

(39) Ker svetovno gospodarstvo postaja vse bolj digitalizirano, se je povečalo tveganje nezakonite pridobitve, uporabe in razkritja nerazkritega strokovnega znanja in izkušenj ter poslovnih informacij (poslovnih skrivnosti) s kibernetskimi napadi. Taki kibernetski napadi vključujejo izvajanje gospodarske dejavnosti, namenjene pridobitvi poslovnih skrivnosti, ki bi lahko bile pozneje upravičene do varstva intelektualne lastnine. MSP so bolj izpostavljena kibernetskim napadom kot večja podjetja, saj niso zadostno ozaveščena o kibernetski varnosti, njihovi ukrepi za kibernetsko varnost pa niso dovolj odporni. Kibernetski napadi MSP povzročajo tudi resno gospodarsko škodo in ogrožajo njihovo splošno konkurenčnost. Kot je bilo napovedano v akcijskem načrtu za intelektualno lastnino iz leta 2020, Komisija pripravlja nabor orodij za ozaveščanje MSP, da bi jim pomagala preprečiti kibernetske napade na poslovne skrivnosti ali se nanje odzvati.

(40) Večina evropskih državljanov meni, da dobro razumejo pojem pravic intelektualne lastnine, še večja večina (93 %) pa jih meni, da je varstvo pravic intelektualne lastnine pomembno. Evropska javnost se tudi zelo dobro zaveda negativnih učinkov ponarejanja, pri čemer velika večina (približno 80 %) Evropejcev meni, da dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine: (i) podpirajo neetično vedenje in hudodelske združbe; (ii) vplivajo na podjetja in ogrožajo delovna mesta ter (iii) ogrožajo zdravje, varnost in okolje. Kljub temu je več kot četrtina mladih Evropejcev (starih od 15 do 24 let) že namerno kupila vsaj en ponarejen izdelek na spletu ([35]), kar kaže, da so potrebni ciljno usmerjeni ukrepi za zmanjšanje tega trenda ter nadaljnje izboljšanje zbiranja dokazov in ozaveščenosti o tveganjih za zdravje in varnost pri nakupu ponarejenih izdelkov. V zvezi s tem je EUIPO vzpostavil mrežo strokovnjakov iz ministrstev za izobraževanje držav članic in predstavnikov nacionalnih uradov za intelektualno lastnino, da bi povezal ustrezne nosilce odločanja in oblikoval skupni pristop k intelektualni lastnini v izobraževanju. Eden najvidnejših rezultatov te mreže je projekt „Ideas Powered @ School“, v okviru katerega se pripravlja in zbira gradivo za izobraževanje in usposabljanje o intelektualni lastnini.

([32]) Sporočilo Komisije z dne 11. Julija 2023 o Pobudi EU o spletu 4.0 in virtualnih svetovih: prednost v naslednjem tehnološkem prehodu, COM(2023) 442.

([33]) Priloga II k Izvedbenemu sklepu Komisije C(2023) 1119 Izboljšanje konkurenčnosti podjetij, zlasti MSP, in podpiranje njihovega dostopa do trgov.

([34]) Strokovnjaki za storitev IP Scan Enforcement so strokovnjaki, ki jih imenujejo uradi za intelektualno lastnino držav članic, da MSP zagotovijo začetno svetovanje o tem, kako uveljavljati pravice intelektualne lastnine v primeru njihove kršitve ali kako preprečiti, da bi kršila pravice intelektualne lastnine drugih.

([35]) EUIPO: *European citizens and intellectual property: Perception, awareness, and behaviour* (Evropski državljani in intelektualna lastnina – Zaznavanje, ozaveščenost in vedenje) (2023).

(41) Da bi bili pristojni organi, kot so carinski organi, policija in državno tožilstvo, pri svojem delovanju učinkoviti in uspešni, morajo imeti potrebno poglobljeno znanje o varstvu in uveljavljanju pravic intelektualne lastnine ter biti vedno seznanjeni z najnovejšimi trendi in tehnološkim razvojem na tem področju. V zvezi s tem sta EUIPO in Agencija EU za usposabljanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj (CEPOL) že ustanovila virtualni center za izobraževanje o pravicah intelektualne lastnine za carinske organe, policijske službe, državno tožilstvo in organe za nadzor trga. EUIPO in CEPOL sta za te skupine oblikovala tudi prilagojene vire in gradivo za usposabljanje. Poleg tega se lahko na zahtevo države članice pristojnim nacionalnim organom zagotovi tehnična podpora v skladu z Uredbo (EU) 2021/240.

(42) Trgovina s ponarejenimi farmacevtskimi izdelki v EU se v zadnjih letih povečuje ([36]), pri čemer so bila leta 2020 zdravila sedma največkrat zasežena kategorija izdelkov na zunanjih mejah EU. Ponarejeni farmacevtski izdelki se prav tako obširno oglašujejo in prodajajo na spletu. Pogosto vsebujejo strupene sestavine, sestavine slabe kakovosti ali sestavine z napačnim odmerkom, zato se v skladu z Direktivo 2001/83/ES Evropskega parlamenta in Sveta ([37]) prav tako štejejo za ponarejena zdravila. Potrošnikom je treba pomagati pri prepoznavanju spletišč, ki prek spleta prodajajo ponarejene farmacevtske izdelke. Čeprav so od leta 2011 v Direktivi 2001/83/ES določena pravila o skupnem logotipu, ki potrošnikom omogoča prepoznavanje zakonitih spletnih lekarn, je ozaveščenost potrošnikov na tem področju še vedno zelo majhna.

(43) Namen poročila Komisije o varstvu in uveljavljanju pravic intelektualne lastnine v tretjih državah ([38]) je imetnike pravic, zlasti MSP, seznaniti z morebitnimi tveganji za njihove pravice intelektualne lastnine pri opravljanju poslovnih dejavnosti v nekaterih državah nečlanicah EU. Njegov cilj je tako imetnikom pravic omogočiti oblikovanje poslovnih strategij in dejavnosti za zaščito vrednosti njihovih neopredmetenih sredstev, kot je intelektualna lastnina. Komisija je ustanovila službe za podporo MSP na področju pravic intelektualne lastnine na Kitajskem, v Latinski Ameriki, jugovzhodni Aziji, Indiji in Afriki, da bi podprla podjetja EU, ki si prizadevajo zavarovati in uveljavljati svoje pravice intelektualne lastnine v teh regijah. Te službe pomagajo gospodarskim subjektom EU, da se seznanijo s pravnim okoljem, preden začnejo poslovati v teh regijah.

(44) Redni opazovalni seznam Komisije za ponarejanje in piratstvo vsebuje primere prijavljenih tržnic ali ponudnikov storitev, katerih upravljavci ali lastniki imajo sedež zunaj EU in ki domnevno izvajajo dejavnosti ponarejanja in piratstva, jih olajšujejo ali imajo koristi od njih. Namen tega opazovalnega seznama je spodbuditi upravljavce in lastnike ter pristojne nacionalne organe in vlade k sprejetju potrebnih ukrepov za zmanjšanje razpoložljivosti blaga ali storitev, ki kršijo pravice intelektualne lastnine, na teh trgih. Njegov cilj je tudi ozaveščati potrošnike o okoljskih tveganjih, tveganjih za varnost izdelkov in drugih tveganjih pri kupovanju na potencialno problematičnih tržnicah. Opazovalni seznam je pripravljen v sodelovanju z Europolom in EUIPO, katerih strokovno znanje, zlasti o družbenih medijih in spletnih platformah, prispeva k oblikovanju bolj poglobljene analize trendov in izzivov v zvezi s piratstvom in ponarejanjem spletnih storitev tretjih držav ter sprejetih ukrepov.

(45) Povečanje števila prostotrgovinskih območij zunaj EU lahko olajša prodajo domnevno ponarejenega in piratskega blaga, saj ta območja: (i) zagotavljajo oprostitve dajatev in davkov; (ii) imajo enostavnejše upravne postopke ter (iii) omogočajo brezcarinski uvoz surovin, strojev, delov in opreme. Nekateri gospodarski subjekti lahko zaznani neustrezen nadzor, neustrezne preglede in nepreglednost na prostotrgovinskih območjih izkoristijo za izvajanje dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine. Za izboljšanje razmer je Svet Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) leta 2019 sprejel *Priporočilo o boju proti nedovoljeni trgovini: izboljšanje preglednosti na prostotrgovinskih območjih*. Navedeno priporočilo vključuje prilogo o kodeksu ravnanja za čistost prostotrgovinskih

([36]) Študija EUIPO in OECD o trgovini s ponarejenimi farmacevtskimi izdelki.

([37]) Direktiva 2001/83/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. novembra 2001 o zakoniku Skupnosti o zdravilih za uporabo v humani medicini (UL L 311, 28.11.2001, str. 67, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2001/83/oj).

([38]) SWD(2023) 153 final: Poročilo o varstvu in uveljavljanju pravic intelektualne lastnine v tretjih državah.

območij, ki vsebuje priporočila za gospodarske subjekte na prostotrgovinskih območij o tem, kako zmanjšati razpoložljivost nedovoljenega blaga na njihovih prostotrgovinskih območjih. Priporočilo OECD je bilo nato potrjeno s sklepom Sveta ([39]). V interesu imetnikov pravic in potrošnikov v EU je, da gospodarski subjekti na prostotrgovinskih območjih v EU: (i) upoštevajo kodeks ravnanja za čistost prostotrgovinskih območij; (ii) izboljšajo preglednost svojih prostotrgovinskih območij in s tem (iii) pomagajo zmanjšati razpoložljivost blaga, ki domnevno krši pravice intelektualne lastnine, na svojih prostotrgovinskih območjih.

(46) Bistveno je, da si države članice in deležniki izmenjujejo ustrezne informacije o nadaljnjem ukrepanju na podlagi tega priporočila in njegovem izvajanju. EUIPO, ki ima osrednjo vlogo v prizadevanjih EU za boj proti ponarejanju in okrepitev uveljavljanja pravic intelektualne lastnine, bi moral podpirati razširjanje, izvajanje in spremljanje tega priporočila. Glede na široko strokovno znanje EUIPO ter njegovo mrežo predstavnikov javnega in zasebnega sektorja bi ga bilo treba spodbujati, naj pomaga pri zbiranju informacij, spremljanju dobrih praks in povezovanju s svojo mrežo, da se poveča čezmejno sodelovanje na področju uveljavljanja med vsemi zadevnimi deležniki. Glede na to, da ARS ponuja preprosto, hitro in poceni zunajsodno reševanje sporov na področju pravic intelektualne lastnine, je treba njegovo uporabo razširiti in spodbujati. Take naloge bi lahko učinkovito opravljal center EUIPO za mediacijo.

(47) Za zagotovitev spoštovanja temeljne pravice do varstva posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in prostega pretoka takih podatkov bi morala biti obdelava osebnih podatkov v okviru vseh ukrepov, sprejetih za uveljavitev tega priporočila, popolnoma skladna s pravili o varstvu podatkov. Zlasti bi morala biti popolnoma skladna z Uredbo (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta ([40]) in Direktivo (EU) 2016/680 Evropskega parlamenta in Sveta ([41]), spremljati pa bi jo morali pristojni nadzorni organi.

(48) To priporočilo spoštuje temeljne pravice in upošteva načela, priznana v Listini. Namen tega priporočila je zlasti zagotoviti popolno skladnost s členi 8, 11, 16, 17, 47 in 49 Listine.

(49) Zaradi dopolnjevanja med tem priporočilom, Uredbo (EU) 2022/2065 in Priporočilom (EU) 2023/1018 bi bilo treba učinke tega priporočila ob ustreznem upoštevanju ugotovitev EUIPO oceniti najpozneje tri leta po njegovem sprejetju –

SPREJELA NASLEDNJE PRIPOROČILO:

POGLAVJE 1

SPLOŠNE DOLOČBE

NAMEN

(1) To priporočilo spodbuja države članice, vključno s pristojnimi nacionalnimi organi, imetniki pravic in drugimi gospodarskimi subjekti, vključno s ponudniki posredniških storitev, da v skladu s tem priporočilom sprejmejo učinkovite, ustrezne in sorazmerne ukrepe za boj proti dejavnostim, ki kršijo pravice intelektualne lastnine v spletnem okolju in zunaj njega. Države članice bi morale pri izvajanju katerega koli priporočenega ukrepa iz tega priporočila zagotoviti spoštovanje pravic in obveznosti iz prava Unije, zlasti člena 52 Listine.

([39]) COM(2019) 294 final.

([40]) Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) (UL L 119, 4.5.2016, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj).

([41]) Direktiva (EU) 2016/680 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov, ki jih pristojni organi obdelujejo za namene preprečevanja, preiskovanja, odkrivanja ali pregona kaznivih dejanj ali izvrševanja kazenskih sankcij, in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Okvirnega sklepa Sveta 2008/977/PNZ (UL L 119, 4.5.2016, str. 89, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2016/680/oj).

(2) V tem priporočilu so poudarjene obveznosti držav članic, imetnikov pravic, ponudnikov posredniških storitev in prejemnikov teh storitev na podlagi prava Unije, zlasti direktiv 98/44/ES ([42]), 98/71/ES ([43]), 2000/31/ES ([44]), (EU) 2001/29/ES, 2002/58/ES ([45]), 2004/48/ES, (EU) 2015/2436 ([46]) in (EU) 2019/790 ([47]) ter uredb (ES) št. 1610/96 ([48]), (ES) št. 469/2009 ([49]), (EU) št. 608/2013, (EU) 2017/1001 ([50]) in (EU) 2022/2065 Evropskega parlamenta in Sveta.

(3) V tem priporočilu ni priporočen noben ukrep v okviru zavezujočih določb prava Unije niti ni to priporočilo namenjeno razlagi navedenih zavezujočih določb. Kadar se zdi, da obstaja nasprotje ali prekrivanje med priporočilom in katero koli zavezujočo določbo prava Unije, se uporablja zavezujoča določba prava Unije.

(4) Priporočilo se ne uporablja za nobeno zakonito trgovino, niti:

(a) kadar so zadevne pravice izčrpane v smislu člena 15 Direktive (EU) 2015/2436, člena 15 Uredbe (EU) 2017/1001, člena 15 Direktive 98/71/ES, člena 21 Uredbe (ES) št. 6/2002 ter Direktive 2001/29/ES, Direktive (EU) 2019/790 in Direktive 2004/48/ES;

(b) za nobeno zakonito uporabo vsebin, kot je uporaba avtorsko zaščitenih vsebin v okviru omejitev in izjem.

OPREDELITEV POJMOV

(5) V tem priporočilu se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

(a) „dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine“ pomeni dejavnosti, kot so proizvodnja, promocija, prodaja ali distribucija ponarejenega blaga, ki je predmet dejanja, ki krši blagovno znamko, patent ali geografsko označbo, in piratskega blaga ali vsebine, ki je predmet dejanja, ki krši model ali avtorsko pravico, kar vključuje s tem povezane storitve, kadar se ta dejanja izvajajo v komercialnem obsegu za neposredno ali posredno gospodarsko ali trgovsko korist;

(b) „gospodarski subjekti“ pomeni proizvajalce, pooblaščene zastopnike, uvoznike, distributerje, ponudnike storitev odpremnih skladišč ali katero koli drugo fizično ali pravno osebo, vključno z imetniki pravic in ponudniki posredniških storitev;

([42]) Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 98/44/ES z dne 6. julija 1998 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine (UL L 213, 30.7.1998, str. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1998/44/oj).

([43]) Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 98/71/ES z dne 13. oktobra 1998 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine (UL L 289, 28.10.1998, str. 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1998/71/oj).

([44]) Direktiva 2000/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2000 o nekaterih pravnih vidikih storitev informacijske družbe, zlasti elektronskega poslovanja na notranjem trgu (Direktiva o elektronskem poslovanju) (UL L 178, 17.7.2000, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2000/31/oj).

([45]) Direktiva 2002/58/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. julija 2002 o obdelavi osebnih podatkov in varstvu zasebnosti na področju elektronskih komunikacij (Direktiva o zasebnosti in elektronskih komunikacijah) (UL L 201, 31.7.2002, str. 37, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2002/58/oj).

([46]) Direktiva (EU) 2015/2436 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2015 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi z blagovnimi znamkami (prenovitev) (UL L 336, 23.12.2015, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2015/2436/oj).

([47]) Uredba (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o enotnem trgu digitalnih storitev in spremembi Direktive 96/9/ES in 2001/29/ES (Akt o digitalnih storitvah) (UL L 130, 17.5.2019, str. 92, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/790/oj).

([48]) Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 1610/96 z dne 23. julija 1996 o uvedbi dodatnega varstvenega certifikata za fitofarmacevtska sredstva (UL L 198, 8.8.1996, str. 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1996/1610/oj).

([49]) Uredba (ES) št. 469/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. maja 2009 o dodatnem varstvenem certifikatu za zdravila (Kodificirana različica) (UL L 152, 16.6.2009, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/469/oj).

([50]) Uredba (EU) 2017/1001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. junija 2017 blagovni znamki Evropske unije (kodificirano besedilo) (UL L 154, 16.6.2017, str. 1), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1001/oj).

(c) „ponudnik posredniških storitev“ pomeni gospodarski subjekt, ki zagotavlja storitev, ki jo lahko ena ali več oseb uporabijo za izvajanje dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine, in ki ni nujno v posebnem razmerju s temi drugimi osebami, na primer v pogodbenem razmerju, ter lahko po potrebi vključuje ponudnike prevoznih in logističnih storitev, ponudnike plačilnih storitev, ponudnike družbenih medijev in ponudnike domenskih imen ([51]);;

(d) „ponudniki družbenih medijev“ pomeni ponudnika posredniških storitev, ki uporabnikom omogočajo ustvarjanje vsebine in informacij, njihovo deljenje ali interakcijo z njimi ali komunikacijo na spletu;

(e) „ponudniki prevoznih in logističnih storitev“ pomeni posrednika, ki organizira in/ali izvaja prevoz blaga od kraja izvora, na primer pošiljatelja, do namembnega kraja, na primer prejemnika, z ladjo, baržo, cestnim, železniškim ali zračnim tovornim prevozom ali drugimi prevoznimi sredstvi;

(f) „pristojni organi“ pomeni javne organe s pristojnostmi, povezanimi s preiskovanjem in/ali uveljavljanjem pravic intelektualne lastnine na nacionalni ravni in ravni EU.

POGLAVJE 2

SPODBUJANJE SODELOVANJA, USKLAJEVANJA IN IZMENJAVE INFORMACIJ ZA ZAŠČITO INOVACIJ IN NALOŽB

Spodbujanje sodelovanja s prostovoljnimi instrumenti

(6) Imetnike pravic in ponudnike posredniških storitev se spodbuja:

(a) naj sodelujejo v prostovoljnih instrumentih sodelovanja na ravni EU ali nacionalni ravni, kot sta memorandum o soglasju o ponarejanju in memorandum o soglasju o oglaševanju;

(b) naj sodelujejo v postopku posodobitve memoranduma o soglasju o ponarejanju in memoranduma o soglasju o oglaševanju ter upoštevajo posodobljena memoranduma o soglasju, ko bosta vzpostavljena.

(7) Države članice naj spodbujajo sodelovanje gospodarskih subjektov, kot so ponudniki posredniških storitev, vključno s tržnicami za e-trgovanje, ponudniki prevoznih in logističnih storitev, ponudniki plačilnih storitev, ponudniki družbenih medijev, ponudniki storitev domenskih imen in deležniki iz sektorja spletnega oglaševanja, v teh prostovoljnih instrumentih sodelovanja ter pri posodobitvi memoranduma o soglasju o ponarejanju in memoranduma o soglasju o oglaševanju, tudi pri njunem morebitnem preoblikovanju v kodeks ravnanja v skladu s členoma 45 in 46 Uredbe (EU) 2022/2065.

Krepitev vloge podpisnikov memoranduma o soglasju o ponarejanju kot zaupanja vrednih prijaviteljev

(8) Imetnike pravic in njihove predstavnike, ki so podpisniki memoranduma o soglasju o ponarejanju, se spodbuja, naj zaprosijo za status zaupanja vrednih prijaviteljev, da bi bili deležni posebne obravnave iz Uredbe (EU) 2022/2065 v zvezi s prijavami zaupanja vrednih prijaviteljev, če izpolnjujejo zahteve iz člena 22(2) Uredbe (EU) 2022/2065.

Ponudniki prevoznih in logističnih storitev: preprečevanje zlorabe njihovih storitev za dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine

(9) Da se prepreči zloraba njihovih storitev za dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine – bodisi za blago, ki vstopa v EU, bodisi v zvezi s trgovino znotraj EU –, se ponudnike prevoznih in logističnih storitev, ki so v neposrednem pogodbenem razmerju s pošiljateljem ali prejemnikom, spodbuja, naj ob polnem spoštovanju prava Unije izvajajo naslednje dobre prakse, tudi za obdelavo osebnih podatkov:

(a) v svojih pogojih poslovanja naj jasno navedejo:

(1) v katerih okoliščinah imajo v skladu z zakoni in predpisi, ki se uporabljajo, pravico odpreti in pregledati pošiljko, da se oceni, ali ta pošiljka vsebuje blago, ki krši pravice intelektualne lastnine;

([51]) Glej sodbo Sodišča z dne 27. marca 2014, UPC Telekabel, C-314/12, ECLI:EU:C:2014:192, točki 32 in 35, sodbo Sodišča (tretji senat) z dne 24. novembra 2011 in sodbo Sodišča z dne 7. julija 2016, Tommy Hilfiger Licencing in drugi, C-494/15, EU:C:2016:528, točka 23.

(2) postopek za obveščanje prejemnika ali lastnika blaga o izidu te ocene v vseh okoliščinah, ne glede na to, ali so najdeni dokazi o blagu, ki krši pravice intelektualne lastnine;

(3) pravna sredstva in nadomestila, ki so na voljo prejemniku ali lastniku pošiljke, kadar se pošiljke odprejo in ni dokazov o blagu, ki krši pravice intelektualne lastnine;

(b) vzpostavljen naj imajo sistem za preverjanje podatkov v zvezi s pošiljkami, da bi carinskim organom na njihovo zahtevo poslali zanesljive podatke pred prihodom, kar bi prispevalo k učinkoviti oceni carinskih organov glede tveganja v zvezi z dejavnostmi, ki kršijo pravice intelektualne lastnine. Tako preverjanje bi v največji možni meri vključevalo naslednje elemente:

(1) preverjanje predloženih podatkov o podjetju, kolikor so javno dostopni in brezplačni;

(2) preverjanje informacij o pošiljatelju in prejemniku glede na podatke, ki so javno dostopni in brezplačni ter v podporo odkrivanju nedovoljenega blaga in morebitnih kršitev pravic intelektualne lastnine.

Ponudniki plačilnih storitev: preprečevanje zlorabe njihovih storitev za dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine

(10) Da se prepreči zloraba njihovih storitev za dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine, se ponudnike plačilnih storitev spodbuja, naj izvajajo naslednje dobre prakse:

(a) v svojih pogojih poslovanja naj kot razlog za začasno ali trajno prekinitev pogodbe s prodajalci jasno navedejo vsako ugotovitev, vključno z ugotovitvami pristojnega organa, o tem, da se njihove plačilne storitve uporabljajo za dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine;

(b) vzpostavijo naj mehanizme obveščanja, ki imetnikom pravic, ki uporabljajo njihove plačilne storitve, omogočajo prijavo vseh dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine;

(c) če je to tehnično in ekonomsko izvedljivo, naj vzpostavijo informacijski sistem, ki omogoča identifikacijo gospodarskih subjektov, ki izvajajo dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine, pri različnih plačilnih storitvah, če je en ponudnik plačilnih storitev prekinil svoje storitve s takimi gospodarskimi subjekti zaradi dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine;

(d) z drugimi ponudniki plačilnih storitev naj si izmenjujejo informacije o trendih v zvezi s kršitvami pravic intelektualne lastnine in uvedejo posebne ukrepe za preprečevanje ponavljajoče se zlorabe njihovih storitev, zlasti če je pristojni organ ugotovil, da so bile njihove storitve uporabljene za dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine.

(11) Vsi osebni podatki bi se morali obdelovati popolnoma v skladu s pravom Unije. Na podlagi tega priporočila se od ponudnikov plačilnih storitev ne bi smelo zahtevati, da za vse svoje stranke namestijo sistem za filtriranje kakršnih koli ali vseh plačil, ki se izvajajo prek njihovih storitev.

Ponudniki družbenih medijev: preprečevanje zlorabe njihovih storitev za dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine

(12) Da se prepreči zloraba njihovih storitev za dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine, se ponudnike družbenih medijev spodbuja, naj izvajajo naslednje dobre prakse:

(a) imetnike pravic, zlasti imetnike blagovnih znamk, in pristojne organe naj podpirajo pri boju proti nezakoniti uporabi njihovih blagovnih znamk v imenih računov družbenih medijev, zlasti v zasebnih komunikacijah ali zaprtih skupinah, vključno z zagotavljanjem preverjenih računov imetnikom blagovnih znamk;

(b) vzpostavijo naj ustrezne sisteme za identifikacijo fizičnih ali pravnih oseb, ki domnevno zlorabljajo njihove storitve za izvajanje dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine, in ukrepanje v zvezi z njimi;

(c) vzpostavijo naj politike, s katerimi se skrbniki skupin družbenih medijev ozaveščajo o tveganju dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine, ki jih uporabniki družbenih medijev izvajajo v zasebnih komunikacijah ali zaprtih skupinah.

(13) Vsi osebni podatki bi se morali obdelovati popolnoma v skladu s pravom Unije. To priporočilo nikakor ne vpliva na zakonito uporabo storitve in ne bi smelo povzročiti, da bi ponudniki družbenih medijev sprejemali ukrepe, ki bi vplivali na svobodo izražanja in obveščanja uporabnikov njihovih storitev.

Ponudniki domenskih imen: zagotavljanje varstva pravic intelektualne lastnine v sistemu domenskih imen

(14) Registre vrhnjih domenskih imen in subjekte, ki ponujajo storitve registracije domenskih imen s sedežem v EU in/ali ki ponujajo storitve v EU, se spodbuja, naj izvajajo naslednje dobre prakse:

(a) v svojih pogojih poslovanja naj navedejo, da lahko ugotovitev pristojnega organa, da se v zvezi z domenskim imenom ali njegovo uporabo izvajajo dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine, privede do prenehanja registracije in/ali začasne ukinitve in izbrisa dodelitve domenskega imena;

(b) registrantom naj med postopkom registracije zagotovijo povezave do ustreznih javno dostopnih registrov intelektualne lastnine, po katerih je mogoče iskati na spletu, da lahko preverijo, ali je domensko ime morda v nasprotju z registriranimi pravicami intelektualne lastnine. V zvezi s tem se registre vrhnjih domenskih imen, ki imajo sedež v EU in/ali ki ponujajo storitve v EU, spodbuja, naj na podlagi prostovoljnih sporazumov sodelujejo z EUIPO, da bi za vrhnje domene, ki jih upravljajo, podvojili obstoječi sistem obveščanja in opozarjanja, ki ga za blagovne znamke EU in vrhnjo domeno .eu trenutno upravljata EUIPO in EURid, ter ga razširili tudi na registrirane geografske označbe;

(c) zagotovijo naj postopke preverjanja podatkov o registraciji domenskega imena, na primer z uporabo rešitev elektronske identifikacije in/ali javno dostopnih registrov, kot so civilni in komercialni registri, da se preveri identiteta registranta ob polnem spoštovanju pravice do varstva podatkov;

(d) sprejmejo naj prostovoljne ukrepe za odkrivanje nepravilnih podatkov o registraciji za obstoječa domenska imena in registrantom zagotovijo razumen rok za popravek ali dopolnitev takih podatkov, po preteku katerega se lahko pošlje obvestilo o začasni ukinitvi dodelitve njihovega domenskega imena.

(15) Kadar se zahteva dostop do podatkov o registraciji domenskega imena, ki so osebni podatki, se registre vrhnjih domenskih imen in subjekte, ki ponujajo storitve registracije domenskih imen s sedežem v EU in/ali ki ponujajo storitve v EU, spodbuja, naj vse fizične ali pravne osebe, ki zaprosijo za pravico do informacij v skladu z Direktivo 2004/48/ES, priznajo kot osebe, ki imajo upravičen razlog za dostop.

(16) Glede na revizijo sheme geografskih označb za kmetijske proizvode in novo shemo geografskih označb obrtnih in industrijskih izdelkov, ki se bo v celoti uporabljala od decembra 2025 ([52]), se EUIPO spodbuja, naj sedanji sistem obveščanja in opozarjanja razširi tudi na geografske označbe.

(17) Registranti bi morali imeti pravico do pritožbe zoper kakršno koli začasno ukinitev ali izbris domenskega imena, ki so ga registrirali.

(18) Vsi osebni podatki bi se morali obdelovati popolnoma v skladu s pravom Unije.

Določitev enotne kontaktne točke za uveljavljanje pravic intelektualne lastnine

(19) Pristojne organe, imetnike pravic in ponudnike posredniških storitev se spodbuja, naj določijo kontaktno točko za uveljavljanje pravic intelektualne lastnine ter jo jasno navedejo na svojem spletišču in v drugih ustreznih komunikacijskih kanalih. Poleg tega se jih spodbuja, naj svoje imenovane kontaktne točke za uveljavljanje pravic intelektualne lastnine delijo prek portala IPEP.

([52]) Uredba (EU) 2023/2411 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. oktobra 2023 o zaščiti geografskih označb obrtnih in industrijskih izdelkov ter spremembi uredb (EU) 2017/1001 in (EU) 2019/1753 (UL L, 2023/2411, 27.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2411/oj).

Spodbujanje uporabe obstoječih orodij za olajšanje sodelovanja in izmenjave informacij

(20) Države članice se spodbuja, naj spodbujajo uporabo tehničnih orodij za olajšanje usklajevanja, izmenjave informacij in komunikacije med imetniki pravic in pristojnimi organi, tako da:

(a) spodbujajo uporabo portala IPEP za varno izmenjavo informacij, tudi pri imetnikih pravic, ki predložijo elektronsko zahtevo za ukrepanje prek portala za gospodarske subjekte, ki je lahko portal za gospodarske subjekte v okviru IPEP za COPIS ([53]) ali eden od nacionalnih portalov, ki so jih razvile države članice;

(b) spodbujajo organe za nadzor trga k uporabi sistema ICSMS in vse pristojne organe k uporabi sistema EU Safety Gate, da prijavijo in sporočijo izdelke, ki so morda ponarejeni ali piratski;

(c) spodbujajo nacionalne pravosodne organe, naj uporabljajo zbirko ključnih sodb o uveljavljanju pravic, ki jo je vzpostavil urad EUIPO.

(21) Če zadevni pristojni organi, vključno z organi za nadzor trga, teh orodij ne uporabljajo v zadostni meri, se države članice spodbuja, naj namenijo potrebne človeške in tehnične vire za povečanje uporabe zgoraj navedenih orodij.

(22) EUIPO se spodbuja, naj si prizadeva za nadaljnje sodelovanje dodatnih partnerjev pri izmenjavah v okviru portala IPEP, vključno s posredniki, kot so ponudniki plačilnih storitev.

Spodbujanje učinkovite izmenjave informacij med vsemi akterji v vrednostni verigi

(23) Države članice se spodbuja, naj si izmenjujejo obveščevalne podatke in informacije o novih trendih ponarejanja in piratstva, zasegih, ocenah tveganja, seznamih spletišč, za katera so pristojni organi ugotovili, da so se na njih izvajale dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine (spletišča, ki kršijo pravice intelektualne lastnine), ter dobrih praksah za boj proti dejavnostim, ki kršijo pravice intelektualne lastnine, kot je predvideno v pravu Unije. Te informacije bi si morale izmenjevati z organi EU, ki delujejo na tem področju, kot so OLAF, Europol, EUIPO in Komisija, pri tem pa čim bolje izkoristiti razpoložljiva pravna in tehnična orodja.

(24) Gospodarske subjekte se spodbuja, naj si v skladu s pravom Unije s pristojnimi organi izmenjujejo informacije, tudi o izvoru in distribucijskih kanalih dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine, ter o taktikah in vedenju domnevnih kršiteljev. Prav tako se jih spodbuja, naj preučijo nove načine za izmenjavo informacij o osebah, ki so že večkrat izvajale dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine, na spletu ali zunaj njega.

(25) Ustrezne pristojne organe se spodbuja, naj si z orodji, ki so jim na voljo ([54]), spontano ali na posebno zahtevo izmenjujejo ali delijo vse strateške ali tehnične informacije na nacionalni ravni in ravni EU, ki prispevajo k njihovi analizi tveganja, in druge obveščevalne podatke.

(26) Ustrezne organe EU in pristojne organe se spodbuja, naj analizirajo možnost, da bi bili analiza tveganja in drugi sistemi obveščanja javno dostopni in interoperabilni, da se omogoči iskanje morebitnih skupnih značilnosti s prejšnjimi kršitvami pravic intelektualne lastnine in kaznivimi dejanji na področju intelektualne lastnine. V zvezi s tem se EUIPO spodbuja, naj v okviru dela tehnične skupine za uveljavljanje pravic intelektualne lastnine in izmenjavo podatkov podpira zbiranje podatkov, iskanje podatkov ter oblikovanje in uporabo podatkovnih „preglednic“.

([53]) COPIS (sistem za boj proti ponarejanju in piratstvu) je podatkovna zbirka EU, ki jo je Komisija vzpostavila v skladu z Uredbo (EU) št. 608/2013 in ki carinskim organom omogoča izpolnjevanje njihovih pravnih obveznosti, ki izhajajo iz Uredbe, z obravnavo, hrambo in upravljanjem zahtev za ukrepanje in evidenc kršitev, ki vsebujejo ustrezne informacije o blagu, katerega sprostitev je prekinjena, ali o zadržanem blagu;

([54]) Na primer sistem COPIS, kot je določen v Uredbi (EU) št. 608/2013 o ukrepih na meji v zvezi s pravicami intelektualne lastnine; carinski informacijski sistem, kot je določen v Uredbi Sveta (ES) št. 515/97 o medsebojni pomoči med upravnimi organi držav članic in o sodelovanju med njimi in Komisijo zaradi zagotavljanja pravilnega izvajanja carinske in kmetijske zakonodaje; carinski informacijski sistem plus, kot je določen v Okvirnem sklepu Sveta 2009/917/PNZ o uporabi informacijske tehnologije za carinske namene; Europolov informacijski sistem in portal za analizo podatkov, kot sta določena v Uredbi (EU) 2016/794 o Agenciji Evropske unije za sodelovanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj (Europol) itd.

(27) Sodelovanje med EUIPO in različnimi organi EU, povezanimi z uveljavljanjem pravic, vključno z Europolom, uradom OLAF, Agencijo Evropske unije za pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah (Eurojust), Evropsko agencijo za mejno in obalno stražo (Frontex) in agencijo CEPOL, bi moralo še naprej podpirati in racionalizirati boj proti dejavnostim, ki kršijo pravice intelektualne lastnine. EUIPO bi moral prispevati h krepitvi mreže in jo podpirati. Izmenjava informacij med vsemi akterji, na katere vplivajo dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine, bi morala biti v skladu s pravom Unije, vključno s pravili konkurence, in načeli iz Smernic o uporabi člena 101 Pogodbe o delovanju Evropske unije za sporazume o horizontalnem sodelovanju, zlasti z načeli v zvezi z izmenjavo informacij in obdelavo osebnih podatkov, pravico do zasebnosti in do gospodarske pobude ter pravico do učinkovitega pravnega sredstva ([55]).

Izboljšanje sodelovanja organov za nadzor trga v boju proti ponarejanju

(28) Države članice se spodbuja, naj organom za nadzor trga pri njihovih preiskavah zagotovijo spretnosti in vire za spremljanje dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine.

(29) Države članice naj spodbujajo boljše usklajevanje in sodelovanje med organi za nadzor trga in drugimi organi, pristojnimi za uveljavljanje pravic intelektualne lastnine, zlasti tako, da zahtevajo okrepljeno izmenjavo informacij in večje usklajevanje pri sprejemanju ukrepov za boj proti dejavnostim, ki kršijo pravice intelektualne lastnine. EUIPO se spodbuja, naj to sodelovanje podpre z usposabljanji, tudi za orodja za izmenjavo informacij, in skupnimi ukrepi za odkrivanje ponaredkov ter naj še naprej zbira dokaze o zdravstvenih in varnostnih tveganjih, ki jih povzročajo ponarejeni izdelki.

POGLAVJE 3

POSPEŠITEV POSTOPKOV UVELJAVLJANJA PRAVIC INTELEKTUALNE LASTNINE

Spodbujanje postopkov alternativnega reševanja sporov

(30) Nacionalne urade za intelektualno lastnino, ki ponujajo mediacijo, in druge ponudnike alternativnega reševanja sporov (ARS) se spodbuja, naj zagotovijo storitve mediacije za spore v zvezi z intelektualno lastnino, ki niso postopki registracije in ugovora.

(31) Registre vrhnjih domenskih imen, ki imajo sedež v EU in/ali ponujajo storitve v EU, se spodbuja, naj zagotovijo postopek ARS, v katerem se lahko uveljavljajo pravice intelektualne lastnine:

(a) ob upoštevanju mednarodnih dobrih praks na tem področju in zlasti ustreznih priporočil Svetovne organizacije za intelektualno lastnino, da bi se čim bolj izognili špekulativnim in neupravičenim registracijam;

(b) ob upoštevanju enotnih postopkovnih pravil v skladu s pravili iz enotne politike Organizacije za dodeljevanje spletnih imen in številk za reševanje sporov v zvezi z domenskimi imeni.

(32) Po postopku ARS, v katerem je uspel imetnik pravic in ki se lahko šteje za dokončnega ali zoper katerega ni mogoče vložiti pritožbe, se register spodbuja, naj prekliče domensko ime ali ga na zahtevo prenese na stranko, ki je v postopku uspela.

(33) Vsak postopek ARS bi moral biti v skladu s pravom Unije ali nacionalnim pravom, ki se uporablja, tudi v zvezi z obdelavo osebnih podatkov, pravico do zasebnosti in do gospodarske pobude ter pravico do učinkovitega pravnega sredstva.

Spodbujanje uporabe dinamičnih sodnih odredb

(34) Države članice se spodbuja, naj zagotovijo možnost vložitve vloge za izdajo sodne odredbe zoper kršitelja ali določenega ponudnika posredniških storitev, ki se lahko razširi na dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine, ki v času vložitve vloge za izdajo sodne odredbe še niso bile ugotovljene, vendar se nanašajo na zelo podobne dejanske okoliščine, zaradi katerih je prišlo do domnevne kršitve zadevne pravice intelektualne lastnine.

([55]) Sporočilo Komisije – Smernice o uporabi člena 101 Pogodbe o delovanju Evropske unije za sporazume o horizontalnem sodelovanju (UL C 259, 21.7.2023, str. 1).

(35) Gospodarski subjekti so pozvani, naj še naprej razvijajo in uporabljajo tehnične rešitve za odkrivanje ponavljajočih se kršitev iste pravice intelektualne lastnine, ki jih izvaja ista fizična ali pravna oseba in s podobnimi sredstvi, na primer z zrcalnimi stranmi, z uporabo prevladujočega elementa blagovne znamke na spletu ali zunaj njega ali s ponavljajočim se skladiščenjem ponarejenega blaga v istem skladišču.

(36) Države članice se spodbuja, naj pri uvajanju ali uporabi pravil o sodnih odredbah upoštevajo, da ukrepi, določeni v sodni odredbi, ne bi smeli biti nerazumno obremenjujoči za naslovnike.

(37) Države članice se spodbuja, naj določijo, da trajanje sodne odredbe ne sme presegati tistega, kar je potrebno za zagotovitev učinkovitega varstva imetnikov pravic.

(38) Vsak postopek za izdajo sodne odredbe bi moral biti v skladu s pravom Unije ali nacionalnim pravom, ki se uporablja, tudi v zvezi z obdelavo osebnih podatkov, pravico do zasebnosti in do gospodarske pobude ter pravico do učinkovitega pravnega sredstva.

Zagotavljanje pravice do informacij za uveljavljanje pravic intelektualne lastnine

(39) Države članice se spodbuja, naj pristojnim sodnim organom omogočijo, da odredijo razkritje ustreznih informacij za učinkovit boj proti kršitvam pravic intelektualne lastnine, ki niso v komercialnem obsegu, kot odgovor na utemeljeno in sorazmerno zahtevo tožnika v postopku. Za te namene bi lahko bile zadevne informacije enake informacijam, ki se lahko zahtevajo v skladu s členom 8(2) Direktive 2004/48/ES, vključno z elektronskim naslovom, telefonsko številko in naslovi IP domnevnih kršiteljev ali udeležencev domnevnih dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine.

(40) Države članice se spodbuja, naj zagotovijo, da za zahtevo za informacije v skladu s členom 8 Direktive 2004/48/ES zadostuje, da se pristojnemu sodišču predložijo kakršni koli razumno razpoložljivi dokazi, ki z zadostno stopnjo gotovosti kažejo, da je prosilec imetnik pravic.

(41) Izmenjava informacij, ki lahko vključujejo osebne podatke, je bistvenega pomena za učinkovit in uspešen boj proti dejavnostim, ki kršijo pravice intelektualne lastnine. Da bi lahko imetniki pravic začeli poštene in pravične civilne postopke za uveljavljanje pravic intelektualne lastnine zoper kršitelje pravic intelektualne lastnine, bi bilo treba gospodarske subjekte spodbujati k izmenjavi ustreznih informacij in dokazov z imetniki pravic za civilno uveljavljanje pravic. Poleg tega se gospodarske subjekte spodbuja, naj upoštevajo:

(a) da lahko interes upravljavca podatkov ali tretje osebe za pridobitev osebnih podatkov osebe, ki naj bi škodovala njihovi lastnini, da bi zoper to osebo vložili odškodninsko tožbo ali tožbo za izterjavo terjatev, pomeni zakoniti interes iz člena 6(1), točka (f), Uredbe (EU) 2016/679;

(b) prakso odločanja nacionalnih organov za varstvo podatkov in vse ustrezne smernice Evropskega odbora za varstvo podatkov.

Zagotavljanje dodelitve ustrezne odškodnine

(42) Države članice se spodbuja, naj zagotovijo, da lahko imetniki pravic v okviru postopkov v zvezi z uveljavljanjem pravic intelektualne lastnine prejmejo odškodnino, primerno za nadomestitev dejansko povzročene škode, pri čemer se uporabi metoda izračuna odškodnine, pri kateri se obravnavajo vsi vidiki utrpele škode, vključno z:

(a) odškodnino za moralno škodo, ki jo je utrpel imetnik pravic;

(b) odškodnino za stroške, povezane z raziskovanjem in prepoznavanjem morebitnih kršitev;

(c) odškodnino za plačilo obresti na zapadle vsote.

(43) Države članice morajo upoštevati, da v skladu s sodno prakso Sodišča ([56]) dejstva, da državam članicam z Direktivo 2004/48/ES ni naložena obveznost določitve „kaznovalne“ odškodnine, ni mogoče razlagati kot prepoved uvedbe takega ukrepa v ustreznih primerih. Države članice se zato spodbuja, naj v skladu s svojimi ustavnimi in pravnimi tradicijami ter ob polnem spoštovanju Listine v najbolj škodljivih primerih dejavnosti, ki kršijo pravice intelektualne lastnine, razmislijo o določitvi kaznovalne odškodnine kot pravnega sredstva.

Hitrejše, cenejše in bolj ekološko skladiščenje in odstranjevanje blaga, ki krši pravice intelektualne lastnine

(44) Države članice in gospodarske subjekte se spodbuja, naj Komisijo in EUIPO podprejo pri:

(a) ocenjevanju, kako bi bilo mogoče skrajšati čas in znižati stroške skladiščenja in uničenja blaga, ki krši pravice intelektualne lastnine ter ki je bilo zadržano na meji EU ali zaseženo na notranjem trgu in za katero je bilo odrejeno uničenje;

(b) zbiranju in izmenjavi dobrih praks v zvezi z okoljsko varnimi metodami in praksami skladiščenja ter odstranjevanja blaga, ki krši pravice intelektualne lastnine in za katero je odrejeno uničenje, da se pridobi znanje, uskladijo nacionalne prakse in poveča ozaveščenost ustreznih akterjev, pristojnih za skladiščenje in odstranjevanje blaga, ki krši pravice intelektualne lastnine, vključno z dobrimi praksami v zvezi z okoljsko varnim skladiščenjem.

(45) Države članice in gospodarske subjekte se spodbuja, naj zagotovijo, da se blago, ki krši pravice intelektualne lastnine in za katero je odrejeno uničenje, pripravi za ponovno uporabo, recikliranje ali druge postopke predelave ter se sežge ali odloži na odlagališčih le v skrajnem primeru, kadar take rešitve zagotovijo najboljši izid za okolje in zdravje ljudi. V takih primerih bi bilo treba posebno pozornost nameniti blagu, ki vsebuje nevarne snovi ali zmesi.

(46) Države članice se spodbuja, naj Komisiji in EUIPO zagotovijo informacije o stroških in razpoložljivih gospodarskih subjektih, ki ponujajo storitve skladiščenja in/ali okoljsko varnega odstranjevanja, tudi v primeru recikliranja.

Povečanje učinkovitosti kazenskih sankcij in preiskav

(47) Države članice se spodbuja, naj ponovno ocenijo in po potrebi zvišajo najvišjo razpoložljivo zaporno kazen za najhujše oblike zavestnega ponarejanja in piratstva, ki jih v komercialnem obsegu storijo hudodelske združbe.

(48) Države članice se spodbuja, naj zagotovijo, da se pri določanju ustrezne ravni kazni v posameznih primerih lahko upoštevata znesek ustvarjenih ali pričakovanih nezakonitih koristi in znesek povzročene škode. Države članice se spodbuja, naj zagotovijo, da se lahko pri določanju ustreznih denarnih kazni v posameznem primeru upošteva svetovni promet skupine pravne osebe.

(49) Države članice se spodbuja, naj ponovno ocenijo, ali je treba ob upoštevanju potrebnih zaščitnih ukrepov iz prava Unije ali nacionalnega prava pri preiskavah najhujših oblik zavestnega ponarejanja blagovnih znamk in piratstva, ki jih v komercialnem obsegu storijo hudodelske združbe, zagotoviti ali dovoliti uporabo prikritih preiskovalnih metod.

(50) Države članice se spodbuja, naj v skladu s pravili, ki se uporabljajo, izvajajo preiskave finančnih posledic kaznivih dejanj v zvezi s pravicami intelektualne lastnine in uporabijo preiskovalno strategijo sledenja denarju, kadar je to mogoče in ustrezno.

(51) Države članice se spodbuja, naj v svojih pristojnih organih in državnih tožilstvih zagotovijo popolno ali delno specializacijo enot, pristojnih za preiskovanje in pregon kaznivih dejanj v zvezi s pravicami intelektualne lastnine.

([56]) Sodba z dne 25. januarja 2017, C-367/15, Stowarzyszenie „Oławska Telewizja Kablowa“, točka 28.

(52) Države članice se spodbuja, naj zagotovijo, da njihovi pristojni organi sistematično izkoriščajo čezmejne vidike svojih preiskav in se usklajujejo z ustreznimi partnerji prek ustreznih organov, uradov in agencij EU, kot so Eurojust, OLAF in Europol.

(53) Vsi ukrepi iz tega poglavja, ki naj bi jih države članice sprejele, bi morali biti v skladu z veljavnimi pravili prava Unije ter nacionalnega in mednarodnega prava, tudi kar zadeva varstvo temeljnih pravic vseh prizadetih strani.

POGLAVJE 4

PRILAGAJANJE PRAKS INTELEKTUALNE LASTNINE UMETNI INTELIGENCI IN VIRTUALNIM SVETOVOM

Čim večje izkoriščanje novih tehnologij za boj proti dejavnostim, ki kršijo pravice intelektualne lastnine

(54) Imetnike pravic in ponudnike posredniških storitev se spodbuja, naj sprejmejo rešitve na ravni celotne EU za napredne sisteme sledenja (kot so digitalni potni list za izdelke in rešitve za tokenizacijo – na podlagi blokovnih verig ali druge), ki bodo gospodarskim subjektom in carinskim organom v pomoč tako, da se bodo z njimi sledili paketi po vrednostni verigi, hkrati pa bodo olajšali izmenjavo podatkov v skladu s pravom Unije.

(55) Gospodarske subjekte, zlasti ponudnike posredniških storitev in imetnike pravic, se spodbuja k uporabi naprednih metodologij in tehnologij, kot so metode analize podatkov, sistemi samodejnega prepoznavanja vsebin in algoritmi strojnega učenja (vključno z globokim učenjem), za odkrivanje ponarejenega blaga, vključno s kršitvenim videzom izdelka na spletu.

(56) Države članice se spodbuja, naj uporabljajo umetnointeligenčne sisteme za boj proti ponarejanju, okrepitev izvršilnih ukrepov in izboljšanje storitev za prijavitelje pravic intelektualne lastnine. V zvezi s tem se države članice spodbuja, naj:

(a) uvedejo umetnointeligenčne sisteme za učinkovito poenostavitev in izboljšanje postopka prijave intelektualne lastnine, da se prijaviteljem zagotovi bolj nemotena in uporabniku prijazna izkušnja;

(b) spodbujajo pristojne organe k uporabi umetnointeligenčnih sistemov za racionalizacijo in izboljšanje postopka prepoznavanja ponarejenega in piratskega blaga in spletnih vsebin ter boja proti njim.

(57) Vsaka uporaba tehnologije bi morala biti v skladu z veljavnim pravom Unije ali nacionalnim pravom, tudi v zvezi z obdelavo osebnih podatkov, pravico do zasebnosti in do gospodarske pobude ter pravico do učinkovitega pravnega sredstva.

Ozaveščanje o novih tehnologijah in opolnomočenje MSP za uporabo teh tehnologij

(58) Države članice se spodbuja, naj javnost ozaveščajo o tehnologijah in rešitvah, ki se uporabljajo pri boju proti ponarejanju in piratstvu, kot so tehnologije in rešitve, ki so navedene v vodniku EUIPO po tehnologiji za boj proti ponarejanju in piratstvu. V zvezi s tem se spodbuja upravljanje infrastrukture EBSI, da se boj proti ponarejanju in piratstvu sprejme kot nov primer uporabe infrastrukture EBSI, kar bi lahko druge zgodnje uporabnike spodbudilo k oblikovanju novih rešitev za boj proti ponarejanju, ki temeljijo na tehnologijah razpršene evidence.

(59) Države članice in deležnike iz industrije se spodbuja, naj tesno sodelujejo s Komisijo pri razvoju celovitega kontrolnega seznama, prilagojenega MSP. Namen tega kontrolnega seznama je pomagati MSP pri obvladovanju izzivov in priložnosti, ki jih prinašajo umetnointeligenčne tehnologije. Kontrolni seznam bo osredotočen zlasti na opolnomočenje MSP, da pri uporabi umetnointeligenčnih sistemov učinkovito zavarujejo svoje pravice intelektualne lastnine in poslovne skrivnosti, ter jim bo zagotovil praktična spoznanja v pomoč pri izpolnjevanju pogodbenih klavzul, s čimer se bo zagotovilo temeljito razumevanje umetne inteligence in njenih posledic za intelektualno lastnino.

Varstvo in spoštovanje pravic intelektualne lastnine v virtualnih svetovih in drugih spletnih okoljih

(60) Države članice se spodbuja, naj gospodarske subjekte ozaveščajo o pravilih o intelektualni lastnini, ki se trenutno uporabljajo (npr. varna avtorizacija s strani imetnikov pravic pri uvajanju vsebine, zavarovane z intelektualno lastnino, v virtualne svete), in posledicah uporabe NFT v virtualnih svetovih za intelektualno lastnino.

(61) Imetnike pravic, urade za intelektualno lastnino in druge deležnike se spodbuja, naj vzpostavijo dialog s Komisijo o varstvu pravic intelektualne lastnine, zlasti blagovnih znamk in modelov, vključno z NFT, v takih novih okoljih. Da se preuči celoten potencial novih tehnologij in spodbudi njihova uporaba, bo Komisija v skladu z akcijskim načrtom za intelektualno lastnino iz leta 2020 spodbujala dialog z industrijo, ki bo deloval kot posvetovalni odbor in spremljal številne tekoče pobude na tem področju.

POGLAVJE 5

ZAGOTAVLJANJE ORODIJ MALIM IN SREDNJIM PODJETJEM ZA BOLJŠO ZAŠČITO NJIHOVIH NEOPREDMETENIH SREDSTEV

Sklad za MSP: nove podporne storitve za MSP v zvezi z uveljavljanjem pravic intelektualne lastnine (vavčer za storitev IP Scan Enforcement)

(62) V okviru sklada za MSP bodo imela MSP na voljo začetno svetovanje pri strokovnjaku za storitev IP Scan Enforcement:

(a) države članice se spodbuja, naj prek svojih uradov za intelektualno lastnino sodelujejo v storitvi IP Scan Enforcement ter ozaveščajo o skladu za MSP in njegovem vavčerju za uveljavljanje pravic;

(b) gospodarski subjekti, ki so MSP, so pozvani, naj uporabijo storitev IP Scan Enforcement, da bi izboljšali svojo strategijo uveljavljanja pravic intelektualne lastnine;

(c) združenja MSP so pozvana, naj svoje člane ozaveščajo o skladu za MSP in njegovem vavčerju za uveljavljanje pravic.

Nabor orodij za preprečevanje kibernetskih kraj

(63) Države članice in EUIPO se spodbuja, naj svoja inovativna MSP ozaveščajo o pomenu kibernetske varnosti v zvezi z njihovimi nerazkritimi informacijami, poslovnimi skrivnostmi ter strokovnim znanjem in izkušnjami, ki jih uporabljajo v poslovnih dejavnostih. Zato se države članice in EUIPO spodbuja, naj:

(a) podprejo nabor orodij za ozaveščanje, ki ga razvija Komisija, za preprečevanje nezakonitega pridobivanja poslovnih skrivnosti MSP s kršitvami kibernetske varnosti, vdori v računalniške sisteme in drugimi kibernetskimi napadi;

(b) razširjajo orodja iz nabora orodij (zlasti sektorske poslovne vodnike, pogosto zastavljena vprašanja, študije primerov in dobre prakse na področju kibernetske varnosti, ki jih uporabljajo podjetja) ter navežejo stike s poslovnimi zbornicami in združenji, da bi MSP spodbudili k sodelovanju na brezplačnih spletnih tečajih in spletnih seminarjih o kibernetski varnosti;

(c) spodbujajo druga orodja za ozaveščanje, ki so na voljo na informacijskem portalu o kibernetski varnosti, da bi MSP pomagali bolje zaščititi njihovo intelektualno lastnino in poslovne skrivnosti ter učinkoviteje preprečevati kibernetske napade.

(64) Gospodarske subjekte se spodbuja, naj:

(a) izboljšajo svojo zaščito pred kibernetskimi napadi, med drugim z uporabo orodij, ki jih zagotavljajo javni organi, vključno z naborom orodij Komisije, zasnovanim za preprečevanje kibernetskih napadov, katerih cilj je nezakonito pridobiti poslovne skrivnosti, ali odzivanje nanje;

(b) usposobijo svoje osebje na področju preprečevanja in obvladovanja kibernetskih napadov na njihove poslovne skrivnosti ter odzivanja nanje, in sicer z brezplačnimi tečaji usposabljanja ter drugim gradivom za usposabljanje in informativnim gradivom, ki ga je v ta namen pripravila Komisija v okviru nabora orodij za preprečevanje kibernetskih kraj.

POGLAVJE 6

SPODBUJANJE OZAVEŠČENOSTI, USPOSABLJANJA IN IZOBRAŽEVANJA NA PODROČJU INTELEKTUALNE LASTNINE MED VSEMI ZADEVNIMI DELEŽNIKI

Spodbujanje znanja in usposabljanja na področju intelektualne lastnine v nacionalnih učnih načrtih

(65) Države članice se spodbuja, naj v svoje nacionalne učne načrte in poklicno usposabljanje, zlasti za poslovne študije v visokošolskih učnih načrtih, uvedejo temeljne koncepte pravic intelektualne lastnine, etične uporabe gradiva, zavarovanega z intelektualno lastnino, in kršitev pravic intelektualne lastnine. Prav tako naj spodbujajo ustvarjalnost, inovacije, podjetništvo in odgovorno digitalno udejstvovanje.

(66) Države članice naj spodbujajo ozaveščanje o intelektualni lastnini v izobraževalnih učbenikih in razširjanje gradiva za usposabljanje o pravicah intelektualne lastnine ustreznim ustanovam za usposabljanje učiteljev. V ta namen se države članice spodbuja, naj v svojih izobraževalnih ustanovah, vključno z univerzami in znanstvenoraziskovalnimi organizacijami, spodbujajo gradivo za izobraževanje in usposabljanje, pripravljeno in zbrano v okviru projekta „Ideas Powered @ School“, ki ga upravlja EUIPO, ki bi moralo vključevati tudi dokaze o zdravstvenih in varnostnih tveganjih, ki jih predstavljajo ponarejeni izdelki.

Spodbujanje usposabljanja uslužbencev organov kazenskega pregona na področju uveljavljanja pravic intelektualne lastnine

(67) Države članice se spodbuja, naj prilagojene vsebine o varstvu in uveljavljanju pravic intelektualne lastnine, ki sta jih pripravila EUIPO in CEPOL, med drugim vključijo na naslednji področji:

(a) v obvezni nacionalni načrt usposabljanja, zasnovan za pristojne organe, vključno s policijo, carinskimi službami in državnimi tožilstvi;

(b) v nacionalni načrt usposabljanja, zasnovan za organe za nadzor trga ter organe mejne in obalne straže.

(68) Pristojni organi, vključno z organi za nadzor trga ter organi mejne in obalne straže, naj: (i) spodbujajo udeležbo svojega osebja na rednih usposabljanjih na področju uveljavljanja pravic intelektualne lastnine, ki jih organizirata EUIPO in CEPOL, ter (ii) svojemu osebju zagotovijo gradivo za usposabljanje, ki sta ga pripravili ti agenciji EU.

Spletne lekarne

(69) Države članice se spodbuja, naj v sodelovanju s potrošniškimi organizacijami pomagajo potrošnikom, da se izognejo nezakonitim spletnim lekarnam, tako da ozaveščajo o skupnem logotipu, prikazanem na spletiščih, ki javnosti ponujajo zdravila za prodajo na daljavo.

Opazovalni seznam za ponarejanje in piratstvo

(70) Države članice se spodbuja, naj v okviru svojih dejavnosti za boj proti ponarejanju po potrebi preučijo informacije, navedene na opazovalnem seznamu za ponarejanje in piratstvo, pri čemer naj upoštevajo dejstvo, da opazovalni seznam ne vsebuje ugotovitev o pravnih kršitvah.

Varstvo in uveljavljanje pravic intelektualne lastnine na trgih zunaj EU

(71) Gospodarske subjekte v EU se spodbuja, naj se pred začetkom opravljanja nove poslovne dejavnosti v državi zunaj EU seznanijo s poslovnim in pravnim okoljem te države, tako da se seznanijo z informacijami, ki jih dajo na voljo službe za pomoč uporabnikom pravic intelektualne lastnine in ki so objavljene v poročilu Komisije o varstvu in uveljavljanju pravic intelektualne lastnine v tretjih državah. V tem dvoletnem poročilu so opredeljene tretje države, v katerih stanje na področju varstva in uveljavljanja pravic intelektualne lastnine (na spletu in zunaj njega) povzroča največjo zaskrbljenost EU. To bo gospodarskim subjektom pomagalo pri sprejemanju informiranih poslovnih odločitev. Gospodarske subjekte se spodbuja tudi, naj uporabljajo obstoječa tehnična orodja (npr. podatkovni zbirki EUIPO TMview in DesignView) ali poročajo o vprašanjih, povezanih z intelektualno lastnino, ki bi lahko vplivala na njihove prihodnje poslovne dejavnosti zunaj EU (npr. z uporabo portala Access2Markets ([57])).

([57]) Welcome home page | Access2Markets (europa.eu)

Prostotrgovinska območja

(72) Gospodarske subjekte na prostotrgovinskih območjih v EU se spodbuja, naj spoštujejo kodeks ravnanja za čistost prostotrgovinskih območij, ki je priložen Priporočilu OECD o boju proti nedovoljeni trgovini: izboljšanje preglednosti na prostotrgovinskih območjih.

POGLAVJE 7

NADALJNJI UKREPI IN SPREMLJANJE

(73) Države članice bi morale Komisiji na njeno zahtevo poročati o ukrepih, sprejetih za obravnavo priporočil, ki so naslovljena na države članice.

(74) Komisija poziva EUIPO, naj ozavešča in izvaja dejavnosti komuniciranja in ozaveščanja, povezane s tem priporočilom. Prav tako EUIPO poziva, naj podpira Komisijo pri spremljanju izvajanja in učinkov tega priporočila.

(75) Opazovalni urad EUIPO za kršitve pravic intelektualne lastnine se spodbuja, naj:

— v svoji mreži deležnikov, vključno z mrežo sodnikov, razširja priporočila,

— zbira informacije in ustrezno sodno prakso o uporabi Direktive 2004/48/ES,

— zagotovi, da vsi zadevni deležniki v njegovi mreži svojo imenovano kontaktno točko za uveljavljanje pravic intelektualne lastnine dajo na voljo prek portala IPEP,

— še naprej razvija portal IPEP, tudi z dodajanjem novih funkcionalnosti in razširitvijo obstoječih funkcionalnosti na nove deležnike, ter še naprej spremlja uporabo portala IPEP,

— spremlja in izmenjuje dobre prakse, ki jih izvajajo pristojni organi in ponudniki posredniških storitev, ter v največji možni meri spremlja izvajanje dobrih praks iz tega priporočila,

— podpira Komisijo v dialogu z deležniki, zlasti v okviru posodobitve memorandumov o soglasju,

— podpira Komisijo v dialogih z deležniki o novih tehnologijah, katerih cilj je prakse in strategije na področju intelektualne lastnine prilagoditi virtualnim svetovom in umetni inteligenci, zlasti za spodbujanje raziskav, dobrih praks in dialoga med vsemi zainteresiranimi stranmi, vključno z MSP, da se obravnavajo izzivi na področju umetne inteligence,

— podpira Komisijo pri zbiranju in izmenjavi dobrih praks v zvezi s skladiščenjem in uničenjem blaga, ki krši pravice intelektualne lastnine, vključno z okoljsko varnimi metodami skladiščenja in odstranjevanja,

— v okviru tehnične skupine za uveljavljanje pravic intelektualne lastnine in izmenjavo podatkov podpira analize in razprave na področju sistemov za izmenjavo informacij,

— sodeluje z organi EU, povezanimi z uveljavljanjem pravic, organi za nadzor trga in drugimi pristojnimi nacionalnimi organi ter okrepi njihove mreže,

— podpira Komisijo na področju trendov, povezanih s ponarejanjem in piratstvom na spletnih platformah in v storitvah družbenih medijev v tretjih državah,

— spremlja vpliv posebnih tečajev usposabljanja o intelektualni lastnini na organe kazenskega pregona in spremlja, ali bi lahko države članice tečaje o intelektualni lastnini vključile v svoje nacionalne načrte usposabljanja, zasnovane za pristojne organe,

— spodbuja gospodarske subjekte na prostotrgovinskih območjih v EU, naj upoštevajo priporočilo OECD o izboljšanju preglednosti na prostotrgovinskih območjih.

(76) EUIPO je pozvan, naj spremlja uspešnost storitve IP Scan Enforcement na podlagi števila nacionalnih uradov za intelektualno lastnino, ki zagotavljajo to storitev, in števila MSP, ki jo uporabljajo.

(77) EUIPO je pozvan, naj razširi sodelovanje z EURid in drugimi registri domenskih imen, zlasti v zvezi s sistemom obveščanja in opozarjanja, geografskimi označbami in drugimi vrhnjimi domenami.

(78) EUIPO je pozvan, naj ozavešča o kibernetski varnosti ter prispeva k razširjanju in spodbujanju nabora orodij za preprečevanje kibernetskih kraj, vključno z gradivom za ozaveščanje in usposabljanje.

(79) Center EUIPO za mediacijo se spodbuja, naj: (i) vzpostavi in vzdržuje ustrezne mreže za spodbujanje in razširitev uporabe ARS v sporih, povezanih z intelektualno lastnino, tudi v zvezi s kršitvami, za učinkovitejši boj proti ponarejanju ter (ii) spremlja izvajanje ukrepov, povezanih z ARS.

(80) Komisija bo najpozneje tri leta po sprejetju Priporočila ocenila njegove učinke, pri čemer bo ustrezno upoštevala ugotovitve EUIPO. Na podlagi tega bo ocenila, ali so potrebni dodatni ukrepi na ravni EU, pri čemer bo upoštevala: (i) tehnološki razvoj; (ii) izid nadaljnje študije o uporabi Direktive 2004/48/ES ter (iii) vsak učinek, ki bi ga lahko imelo izvajanje Uredbe (EU) 2022/2065 in Priporočila (EU) 2023/1018 na uveljavljanje pravic intelektualne lastnine ter boj proti ponarejanju in piratstvu.

V Bruslju, 19. marca 2024

Za Komisijo
Thierry BRETON
član Komisije